

ARVIOINTIKERTOMUS 2022

HEINOLAN KAUPUNKI

SISÄLLYS

1	PUHEENJOHTAJAN KATSAUS.....	1
2	TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	2
2.1	Tarkastuslautakunnan toiminta ja tehtävät	2
2.2	Tarkastuslautakunnan jäsenet.....	2
2.3	Työohjelman mukaiset tarkastuslautakunnan arviointitilaisuudet.....	3
3	ARVIOINTIKERTOMUS 2021	5
3.1	Vuoden 2021 arvioinnin havaintojen käsittely	5
4	TALOUS.....	7
4.1	Talouden toteuma 2022.....	7
4.1.1	Toimintakate	7
4.1.2	Verotulot ja valtionosuudet	8
4.1.3	Rahoitustuotot ja kulut.....	9
4.1.4	Vuosikate.....	10
4.1.5	Tilikauden tulos	11
4.1.6	Toiminnan ja investointien rahavirta	11
4.1.7	Lainat sekä vuokra- ja leasingvastuut	12
4.1.8	Omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus.....	12
4.1.9	Kassan riittävyys	13
5	INVESTOINNIT	15
5.1	Investointien toteutuminen.....	15
5.2	Tarkastuslautakunnan kannanotto talouden ja investointien kehittymiseen	16
6	VALTUUSTON ASETTAMAT TOIMINNALLISET TAVOITTEET	18
6.1	Valtuuston asettamien toiminallisten vuositavoitteiden arviointi	18
6.1.1	Kaupunginhallituksen alainen toiminta	18
6.1.2	Sosiaali- ja terveystalouden toimiala	22
6.1.3	Elinvoimalautakunnan toimiala	25
6.1.4	Hyvinvointilautakunnan toimiala	29
6.1.5	Teknisen lautakunnan toimiala	34
6.1.6	Lupa- ja valvontalautakunnan toimiala	36
7	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTI VUOSITAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA	39
8	STRATEGIAN TOTEUTUMINEN	41
9	KONSERNIYHTEISÖT	42

9.1	Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutumisen arviointi.....	42
10	HENKILÖSTÖ.....	43
10.1	Henkilöstömäärä ja palkkakustannukset	43
10.2	Vaihtuvuus.....	43
10.3	Rekrytointi.....	43
10.4	Ammattitaitoinen henkilöstö.....	44
10.5	Työhyvinvointi.....	44
10.6	Muutokset ja tulevaisuuden näkymät	44
11	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE.....	46

1 PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Vuoden 2022 tarkastuskertomusta suunnitellessa, tarkastuslautakunta päätti muuttaa hieman tapaa, jolla tarkastuskertomuksen perusteena olevia tietoja hankittiin. Arviointisuunnitelmaan sisällytettiin tapaamiset palvelupäälliköiden kanssa. Kunkin toimialan palvelupäälliköt tavattiin samalla kertaa ja käytiin keskusteluja toimialan tavoitteista ja toiminnoista vuoden 2022 aikana.

Tarkastuslautakunta koki edellä mainitut keskustelut erittäin hyödyllisenä lisänä ennakkokysymysten ja toimialajohtajien kuulemisen lisäksi. Tapaamisten aikana saadun palautteen perusteella myös virkahenkilöstö koki tapaamiset antoisiksi ja hyödyllisiksi.

Lautakunta pyrki työssään pureutumaan tarkemmin kaupungin tarjoamien palveluiden perusasioihin. Tuotammeko palveluita, joille on tarve ja tilaus? Tuotammeko palvelut hyvässä ja tehokkaassa yhteistyössä, vai hukkaammeko resursseja tuottamalla palveluita, joille ei ole käyttöä, tai jotka voisi tuottaa tehokkaamminkin yhteistyöllä oman työyhteisön sisällä?

Lautakunta on kiinnittänyt huomiota sisäisen tarkastuksen riittävyyteen. Toimiiko sisäinen tarkastus tarkoituksenmukaisella tavalla? Onko valvonnan ja tarkastuksen resurssointi oikein mitoitettu tai tulisiko organisaation sisäiset vastuut määrittää nykyistä selkeämmällä tavalla?

Tapaamisten, keskustelujen ja kirjallisten vastausten kautta nousi yhdeksi isoksi teemaksi riittävä vuorovaikutuksen ja informaation määrä. Asia nousi esiin niin toimialojen sisäisessä, kuin toimialojen välisessä tiedonkulussa. Samoin myös kanssakäymisessä virkahenkilöstön ja luottamushenkilöstön välillä. Tiedolla johtaminen ja tiedon avulla työskentely vaatii sen, että tähän asiaan vielä kiinnitetään jatkossa huomiota.

Talous ja tuleva sote-uudistus olivat luonnollisesti isoja vuotta 2022 leimaavia asioita. Valmistautuminen kunnan uudenaikaiseen tehtäväkenttään ja se, miten tehtävistä selvitään taloudellisesti, olivat huolia, joita lautakunnalle tuotiin esiin jokaiselta toimialalta.

Talouden uhkakuvat eivät vielä vuoden 2022 aikana juurikaan näkyneet kaupungin rahankäytössä tai palvelutarjonnassa. Päätettyä kuitenkin saatiin muutosohjelman rakentamisesta talouden tasapainon saavuttamiseksi. Tällaisen ohjelman luominen ja siihen sitoutuminen, sekä virkahenkilöstön, että luottamushenkilöstön puolelta, ovat lautakunnan näkemyksen mukaan elintärkeitä kaupungin tulevaisuuden kannalta ja suunnittelu tulisi toteuttaa nopealla aikataululla.

Ville-Matti Kuusela

tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2 TARKASTUSLAUTAKUNTA

2.1 Tarkastuslautakunnan toiminta ja tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävät on säädetty kuntalaissa (§ 121). Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle arvioinnin siitä, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet. Lisäksi tehtävä on arvioida, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi tarkastuslautakunta arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja mahdollisen toimenpideohjelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Tarkastuslautakunta arvioi vuoden 2022 aikana myös kaupungin palvelujen tuottamista asiakasnäkökulmasta, eli miten eri toiminnot ja päätökset vaikuttavat itse kaupunkilaisiin.

Arviointityönsä ohella tarkastuslautakunnalla on lakisääteinen velvoite vastata sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden valvonnasta ja ilmoitusten saattamisesta valtuustolle tiedoksi. Lautakunta huolehtii myös sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen ilmoittamisesta kaupungin verkkosivulla. Kuntalaissa on määriteltä ilmoitusvelvolliset luottamushenkilöt ja viranhaltijat.

2.2 Tarkastuslautakunnan jäsenet

Tarkastuslautakunnan kokoonpano valtuustokaudella 2021-2025

Ville-Matti Kuusela puheenjohtaja <i>Varajäsen - Petteri Niemi</i>	Sanna Koponen varapuheenjohtaja <i>Varajäsen - Marita Kemppi</i>	
Aira Seppälä <i>Varajäsen - Irja Mällönen- Valkeinen</i>	Pekka Kantanen <i>Varajäsen - Matti Setälä</i>	Jorma Peltonen <i>Varajäsen - Matti Lauren</i>

Tarkastuslautakunta 2021–2025. Vasemmalta oikealle: sihteeri Maria Laakkonen, puheenjohtaja Ville-Matti Kuusela, tilintarkastaja Anna-Sofia Lakonen, jäsen Jorma Peltonen, jäsen Aira Seppälä ja jäsen Pekka Kantanen.

Toimikaudella 2019–2024 tilintarkastajana toimii BDO Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana CPFA, CA, CIA, CCSA, CISA, CFE Helge Vuoti. Arvioinnissa avusti tilikaudella Anna-Sofia Lakonen BDO Oy:stä. Tarkastuslautakunnan sihteerinä toimi Maria Laakkonen.

Tarkastuslautakunta on laatinut koko toimikaudelleen arviointisuunnitelman, jonka pohjalta on vuosittain laadittu työohjelma. Työohjelmassa on täsmennetty aihealueet, joita on vuosittain arvioitu lähemmin. Lautakunta kokoontui pääsääntöisesti kerran kuukaudessa ja kuuli kokouksissaan yhtä tai useampaa tilivelvollista tai muuta luottamushenkilöä. Tarkastuslautakunnan jäsenet ovat osallistuneet tarkastuslautakunnan koulutukseen.

2.3 Työohjelman mukaiset tarkastuslautakunnan arviointitilaisuudet

Kokouspäivä	Aihe
11.8.2022	Arvioinnin työohjelma vuodelle 2022–2023 Arviointisuunnitelman 2021–2025 tarkastus
22.9.2022	Kuultavana: hallinto- ja kehitysjohtaja Hanna Hurmola-Remmi talousjohtaja Sanna Kekkonen Tilintarkastajan työohjelman esittely, Helge Vouti

20.10.2022	Kuultavana: koulutusjohtaja, Pia Helander kaupunginjohtaja, Jari Parkkonen
17.11.2022	Kuultavana: sosiaalipalvelujohtaja, Eija Leino johtava ylilääkäri, Kirsi Timonen
15.12.2022	Kuultavana: Toimialajohtajat: hyvinvointijohtaja Pirjo Hepo-oja, teknisen toimen johtaja ja ympäristöpäällikkö Keijo Houhala, elinvoimajohtaja Liisa Koski-Lukkari
26.1.2023	Kuultavana: Palvelualuepäälliköt tekniikka sekä lupa- ja valvontatoimiala: rakennuspäällikkö Ari Matteinen, ruoka- ja siivouspalveluiden palvelupäällikkö Elsi Lääveri, kiinteistöpäällikkö Jari Kuosa, johtava rakennustarkastaja Juha Mara ja vastaava ympäristönsuojelutarkastaja Tarja Laitinen Tilintarkastajan väliraportointi Helge Vouti
9.2.2023	Kuultavana: Palvelualuepäälliköt elinvoimatoimiala: maankäyttöinsinööri Mirja Ruutu, kaupunginarkkitehti Harri Kuivalainen, kulttuurisihteerä Saija Jäppinen, Työllisyyskoordinaattori Tero Auvinen ja Elinkeinopäällikkö Netta Malin
23.2.2023	Kuultavana: Palvelualuepäälliköt hyvinvointitoimiala: hyvinvointipäällikkö Kirsi Mäkilä, koulutusjohtaja Pia Helander, varhaiskasvatusjohtaja Päivi Salminen ja virikkeellinen elämä palvelualueen palvelualuejohtaja Anne Andersson
23.3.2023	Tilinpäätöksen 2022 esittely, talousjohtaja Sanna Kekkonen
20.4.2023	Henkilöstötilinpäätöksen 2022 esittely, henkilöstöpäällikkö Annika Blom
8.5.2023	Arviointikertomuksen valmistelu
25.5.2023	Tilintarkastaja Helge Vouti, tilintarkastuksen 2022 loppuraportointi. Arviointikertomuksen hyväksyminen.

3 ARVIOINTIKERTOMUS 2021

3.1 Vuoden 2021 arvioinnin havaintojen käsittely

Kuntalain 121 §:n mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Kaupunginhallitus käsitteli vastaukset ja toimenpiteet vuoden 2021 arviointikertomukseen kokouksessaan 29.8.2022 ja antoi 3.10.2022 kokoontuvalle valtuustolle vastaukset arviointikertomuksen vuoden 2021 huomioihin ja suosituksiin.

Vuoden 2021 Arviointikertomuksen vastineet

<i>Huomio/toteamus</i>	<i>Vastaus (toimialat ja kaupunginhallitus)</i>
Vuoden 2021 arviointikertomuksen havaintojen käsittely	
Tarkastuslautakunta toivoo valtuuston kiinnittävän huomiota siihen, että päätetyistä tavoitteista, toimenpiteistä ja muiden ohjelmien edistymisestä raportoidaan ajantasaisesti. Näitä ovat ensisijaisesti talouden tasapainottamistoimenpiteiden tulokset.	Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan säännöllisesti osana osavuosisiraportointia. Tasapainottamisohjelmasta on raportoitu v. 2021 edelliselle tarkastuslautakunnalle. On kuitenkin huomioitava toimintaympäristön muutosten vaikutukset (kuten Covid-epidemia).

Tarkastuslautakunnan kannanotto talouden ja investointien kehittymiseen

Vuonna 2018 valtuusto päätti talouden tasapainottamisohjelmasta, jolla talouden toimintakatetta oli tarkoitus kohentaa neljällä miljoonalla eurolla vuosina 2018–2021. Tasapainottamisohjelman toteutus aloitettiin vuoden 2019 talousarvion laadinnan yhteydessä. Talouden tasapainottamisohjelma ei ole toteutunut suunnitellusti.

Talous- ja investoinnit
Investointien suunnittelua tulisi toteuttaa jatkossa talousarvion suunnitelmakautta pidemmälle ajalle kunnan strategian pohjalta. Kun valtuustolle osoitetaan kymmenen vuoden näkymät, hankkeiden tarkoituksenmukaisuuden arviointi ja päätöksenteko on helpompaa. Projektien onnistunut toteuttaminen edellyttää saumatonta yhteistyötä eri toimialojen kanssa.
Tarkastuslautakunta suosittaa poistosuunnitelman poistoaikojen arvioimista uudelleen kohteen elinkaarta vastaavaksi, jotta riskiä ei siirretä tuleville vuosille.

Kaupungin investoinnit koulurakentamiseen ovat pääosin tehty (pl. kk-koulu). Nämä investoinnit toteutettiin valtuuston päätösten mukaisesti.

Korona-epidemia ja Ukrainan sotatilanne ovat vahvasti vaikuttaneet talouden ja toiminnan sekä nettomenojen kehittymiseen vuosina 2020–2022.

Investoinneissa kiinnitetään jatkossa huomiota pidemmän tähtäimen suunnitteluun ja valmistelussa arvioidaan investointien merkityksellisyyttä ja vaikutuksia, jolloin investointien yhteydessä nostetaan esille minkä ongelman investointi ratkaisee tai mihin investointi vaikuttaa (huoltovarmuus, kaavan toteutus, kustannushyödyt, turvallisuus, palvelujen paraneminen jne.) Poistoaikojen arviointia voidaan tehdä esim. osana tilinpäätöksen 2022 arviointia.

Tarkastuslautakunta toivoo valtuuston kiinnittävän huomiota siihen, että päätetyistä tavoitteista, toimenpiteistä ja muiden ohjelmien edistymisestä raportoidaan ajantasaisesti. Näitä ovat ensisijaisesti talouden tasapainottamistoimenpiteiden tulokset. Arvioinnissa esitetyt havainnot on tarkoitettu kaupungin kehittämiseksi.

4 TALOUS

4.1 Talouden toteuma 2022

Tilinpäätöksen tulokseksi muodostui ylijäämää 49 743,85 euroa, joka vastaa valtuuston joulukuussa 2022 hyväksymää talousarviota. Kaupungin ulkoiset toimintatuotot olivat 23,9 miljoonaa euroa. Tuotot kasvoivat edellisvuodesta 1,6 milj. euroa. Kaupungin ulkoiset toimintakulut olivat puolestaan 144 milj. euroa. Kulut kasvoivat edellisvuodesta 8,4 milj. euroa. Tuottojen kasvu johtui pääosin maksutuottojen paremmasta toteumasta ja kulujen ylitys puolestaan palvelujen ostojen ylittymisestä. Kokonaisuudessaan palvelujen ostot nousivat 6,1 milj. euroa. Covid-19-virus vaikutti edelleen kaupungin toimintaan ja talouteen vuonna 2022, mutta vaikutus on ollut aiempia vuosia pienempi. Aineet ja tarvikkeet kasvoivat lisääntyneiden suojain- ja tarvikehankintojen myötä, mutta menoihin saatiin myös avustusta vuoden aikana. Henkilöstömenot kasvoivat palkkaratkaisusta huolimatta n. 1,8 milj. euroa eli n. 3,1 %, mikä on huomattavasti edellisen vuoden kasvua pienempi.

Seuraavissa kappaleissa esitetään tunnuslukuja ja havaintoja tilikauden tuloksen muodostumisesta sekä kaupungissa että kaupunkikonsernissa.

Tarkastuslautakunta on tehnyt talouden seurantaan viiden vuoden aikajaksolla.

4.1.1 Toimintakate

Toimintakate kuvaa kunnan oman toiminnan kulujen ja tuottojen välistä erotusta, joka kunnallistaloudessa on aina miinusmerkkinen, koska verotulot ja valtionosuudet esitetään tuloslaskelmassa vasta toimintakatteen jälkeen.

Tunnusluku ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verorahoituksella (verotulot ja valtionosuudet).

Toimintakate

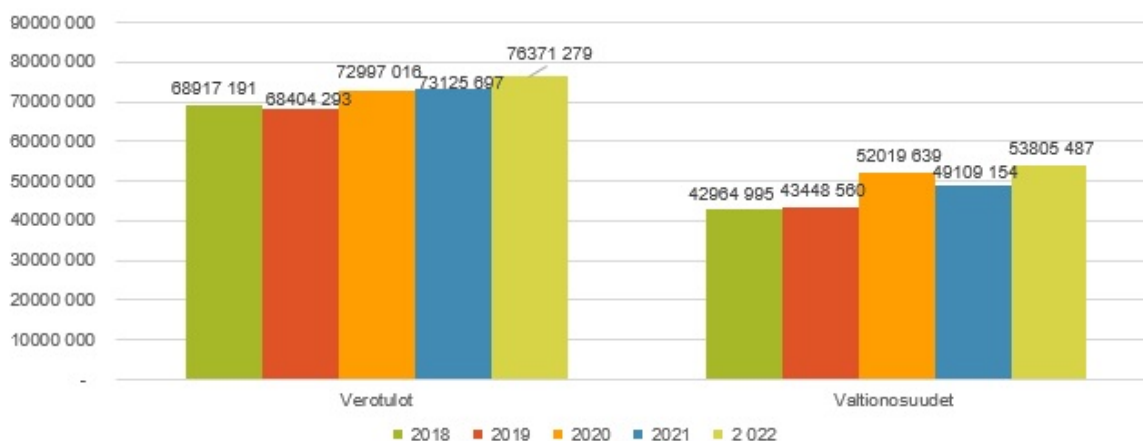

Toimintakate 2018–2022

4.1.2 Verotulot ja valtionosuudet

Verotuloja ja valtionosuuksia kertyi puolestaan edellisvuotta enemmän. Verorahoitus kasvoi kokonaisuudessaan peräti 7,9 milj. euroa eli 6,5 %. Verotulojen kasvu oli kohtuullinen, n. 3,2 milj. euroa (4,4 %). Valtionosuudet kasvoivat lähes 5 milj. euroa (9,6 %). Koronaepidemiaan liittyviä tukia ei enää maksettu valtionosuuden yhteydessä. Osana valtionosuuksia maksettiin edelleen verotulomenetysten korvauksia n. 10,4 milj. euroa.

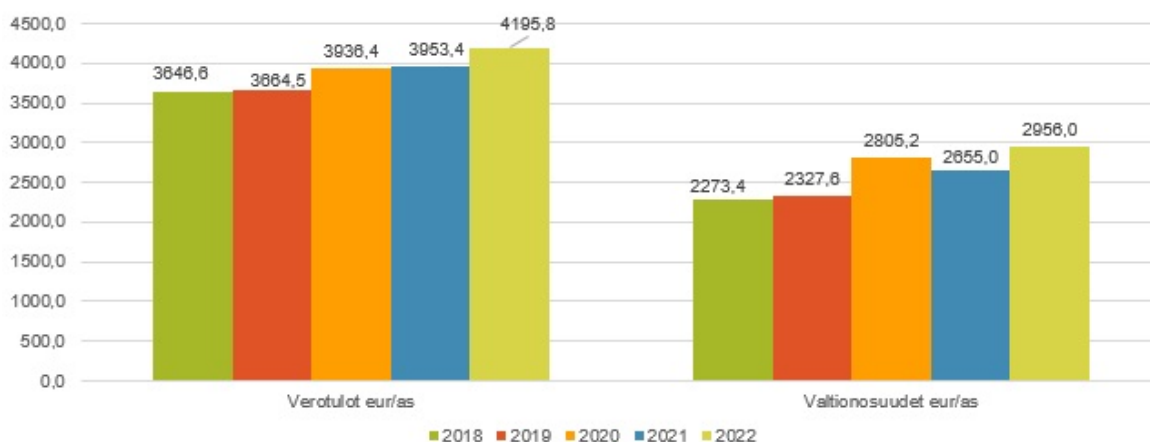
Verotulot ja valtionosuudet

Verotulot ja valtionosuudet 2018–2022.

Kokonaisuutena ja laskevan asukasmäärään suhteutettuna kehitys oli positiivinen, verotulot/asukas sekä valtionosuudet/asukas kasvoivat molemmat. Yhteensä verorahoitus/asukas oli vuonna 7 152 euroa.

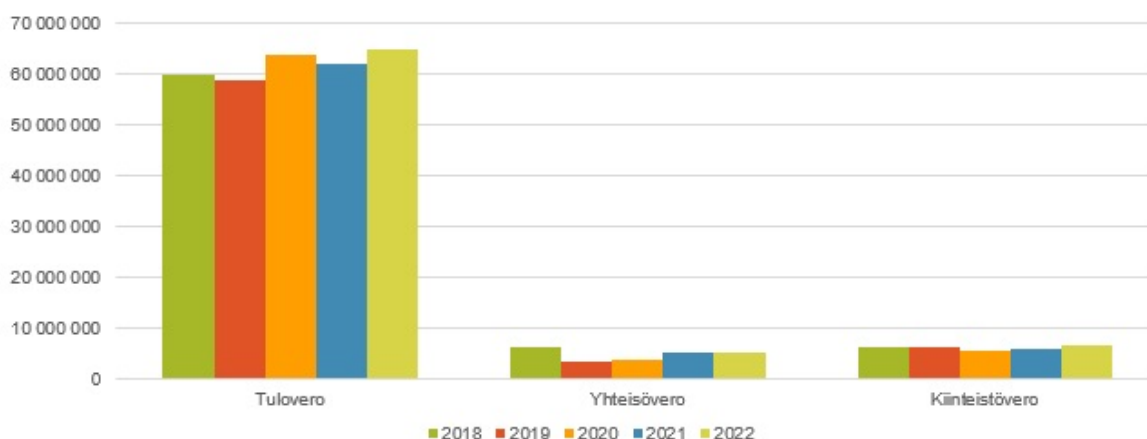
Verotulot ja valtionosuudet eur/asukas

Verotulot ja valtionosuudet eur/asukas 2018–2022.

Kunnallisveroprosentti oli edelleen 20,50 ja maksuunpannut kunnallisverot nousivat 4,8 %. Vuonna 2022 yhteisöverojen tuotto Heinolassa oli 5,0 milj. euroa eli 3,1 % edellisvuotta huonompi. Vuoden 2022 kiinteistöveroprosentit oli päätetty entisen suuruiseksi. Kiinteistöveron kokonaistuotto oli 6,5 milj. euroa eli 3,2 % edellisvuotta parempi. Kaikki verolajit yhteen laskien verotulot kasvoivat edellisvuodesta 4,4 %.

Verokertymät verolajeittain

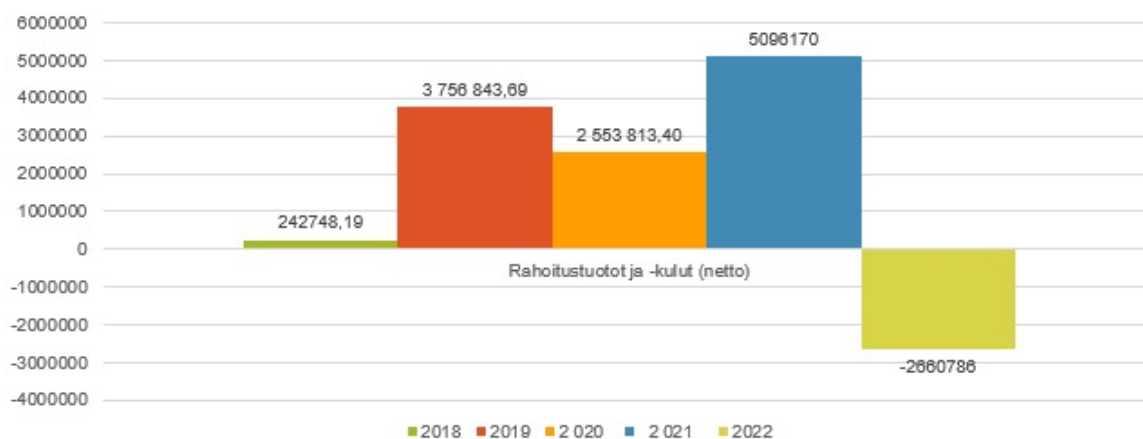

Verokertymät verolajeittain 2018–2022.

4.1.3 Rahoitustuotot ja kulut

Rahoitustuotot ja kulut (netto) vähenivät yleisen taloudellisen tilanteen vuoksi vuonna 2022 ja kuluksi kirjattiin n. 2,7 milj. euroa, mikä on lähes 8 milj. eur edellisen vuotta pienempi johtuen pitkälti energiasijoitusten heikosta tuotosta. Sijoitussalkun käypä arvo laski n. 10 milj. euroa vuoden 2022 aikana. Rahoitusarvopapereista kirjattiin arvonalentumisia yhteensä 7,7 milj. euroa.

Rahoitustuotot- ja kulut (netto)

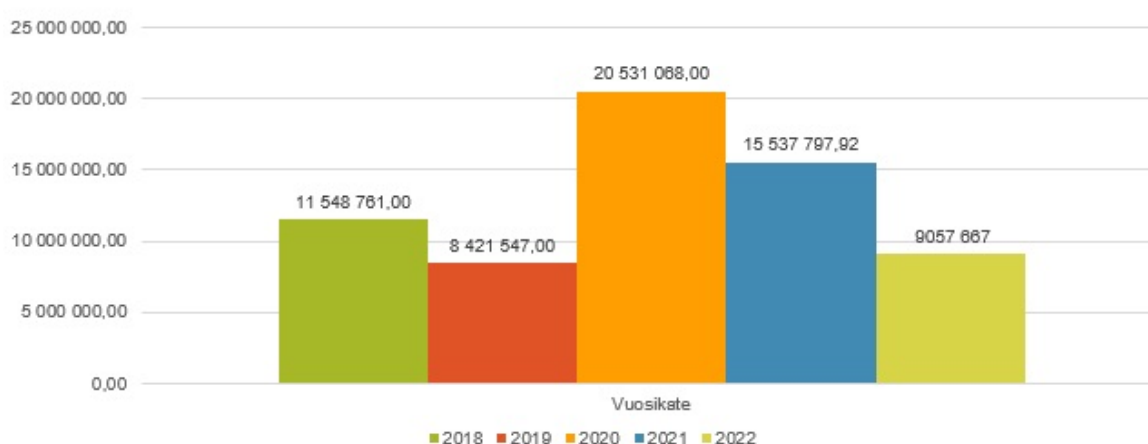

Rahoitustuotot- ja kulut 2018–2022.

4.1.4 Vuosikate

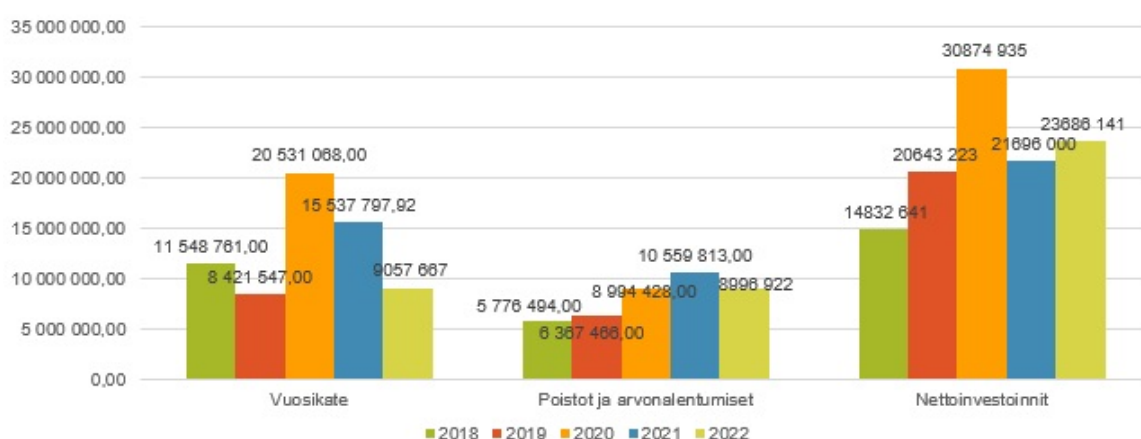
Vuosikate osoittaa kunnan tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen luku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Vuosikate sisältää verotulot ja valtionosuudet, ja se on kunnan taloudessa aina plusmerkkinen tunnusluku. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, tulorahoitus on riittävä. Tilikauden 2022 vuosikate oli 9,1 milj. euroa. Poistoja ja arvonalentumisia kertyi n. 9 milj. euroa, joka on 1,3 milj. eur arvioitua vähemmän. Arvonalentumista ei pysyvistä vastaavista kirjattu vuonna 2022.

Vuosikate

Vuosikate 2018–2022.

Vuosikate, poistot ja arvonalentumiset ja nettoinvestoinnit

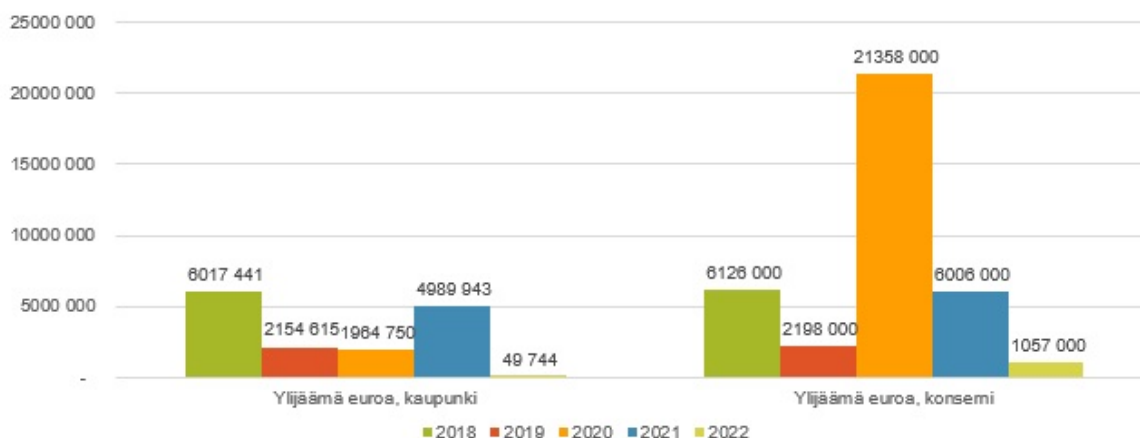
Vuosikate, poistot ja arvonalentumiset, nettoinvestoinnit 2018–2022.

4.1.5 Tilikauden tulos

Tilikauden tuloksen muodostumiseen ei sisälly merkittäviä poikkeuksellisia tai satunnaisia eriä. Korona-avustusta on saatu toteutuneita kustannuksia vastaan. Kaupungin tuloslaskelma osoittaa lopulta 49 743, 85 euroa ylijäämää. Konserniin muodostui myös ylijäämää 1 057 000 euroa. Alijäämäinen tilinpäätös on tehty viimeksi vuonna 2016.

Tilikauden ylijäämä (alijäämä) kirjataan taseeseen ylijäämäksi (alijäämäksi). Kaupungilla on nyt taseessaan ylijäämää 34,2 milj. euroa ja konsernilla 60,6 milj. euroa. Talousarvion suunnitelmavuodet ennakoivat heikompia vuosia, jolloin kertynyt ylijäämä voi alkaa pienentyä. Jos taseen ylijäämä kääntyy alijäämäksi, kaupunki joutuu kriisikuntatarkasteluun.

Ylijäämä

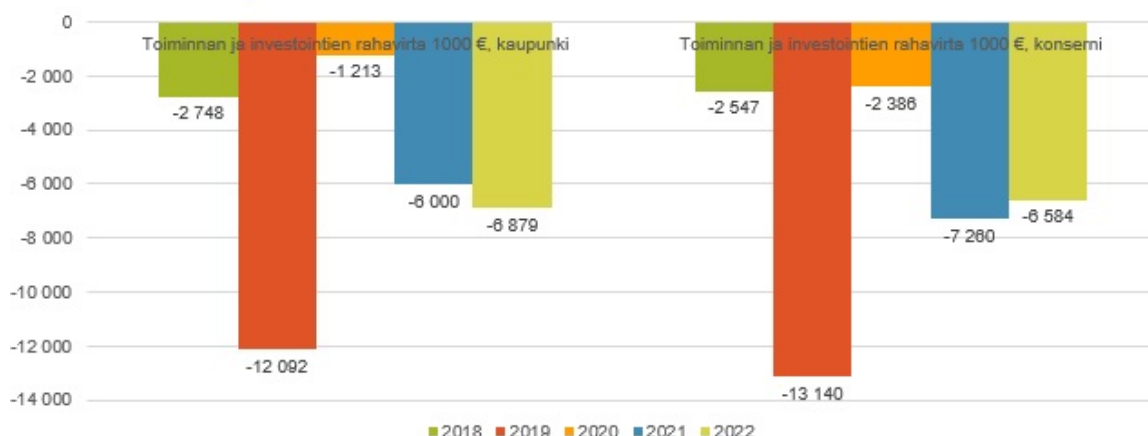

Ylijäämä 2018–2022.

4.1.6 Toiminnan ja investointien rahavirta

Rahoituslaskelman toiminnan ja investointien rahavirta oli alijäämäinen (vuosikate ei riittänyt kattamaan nettoinvestointeja). Investointimenojen toteuma oli 23,7 milj. euroa (netto). Netto investoinnit ovat nousseet 3 milj. euroa vuodesta 2021. Toiminnan ja investointien rahavirran viiden vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Tämä tunnusluku on ollut seitsemänä vuonna peräkkäin joka tilinpäätöksessä negatiivinen.

Toiminnan ja investointien rahavirta 1000€

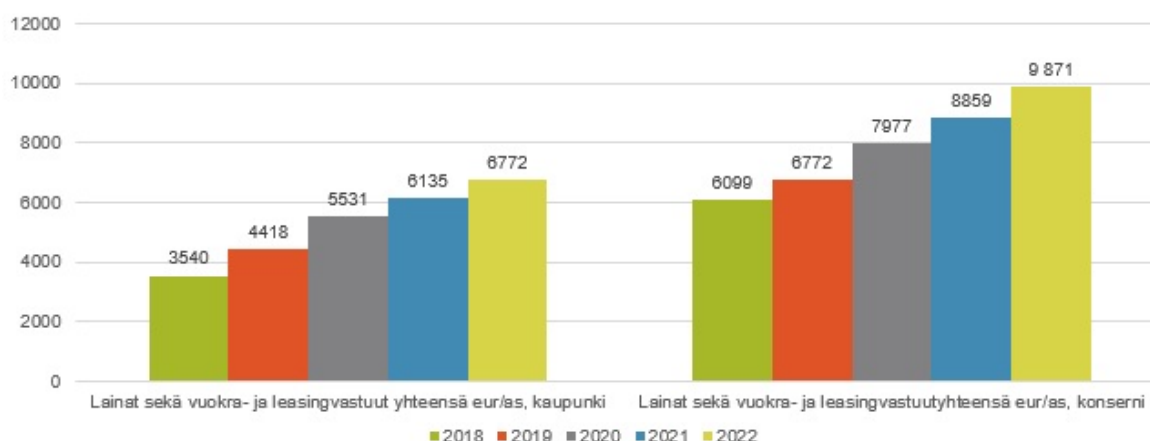

Toiminnan ja investointien rahavirta 2018–2022.

4.1.7 Lainat sekä vuokra- ja leasingvastuut

Lainakanta oli vuoden lopussa yhteensä 118,0 milj. euroa. Pitkäaikaista vierasta pääomaa nostettiin 20 milj. euroa lisää. Lainaa oli 31.12.2022 yhteensä 6 485 euroa/asukas. Konsernissa lainamäärä/asukas kasvoi 7 720 euroon, kasvua edellisvuoteen oli 797 euroa. Edelleen korkea investointitaso kasvatti lainamäärää jälleen, asukaskohtaisen lainamäärän nousseen 6 485 euroon, mikä on varsin korkea. Kuntien siirtyessä yhä enemmän rahoittamaan investointejaan leasingilla, on lainojen rinnalla huomioitava kokonaisuutena kaikki vuokra- ja leasingvastuut. Seuraava kuvio osoittaa, paljonko kuntalaista kohden on velkaa ja vastuuta yhteensä.

Lainat sekä vuokra- ja leasingvastuut

Lainat sekä vuokra- ja leasingvastuut 2018–2022.

4.1.8 Omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus

Omavaraisuusaste mittaa kaupungin vakavaraisuutta eli alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Tunnusluku lasketaan oman pääoman, investointivarausten ja poistoeron osuutena taseen

kokonaispääomasta. Hyvänä tavoitetasona pidetään 70 %:n omavaraisuutta, 50 % tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Heinolan osalta tunnusluku on ollut laskussa, vuonna 2022 omavaraisuusasteen ollessa 52,5 %.

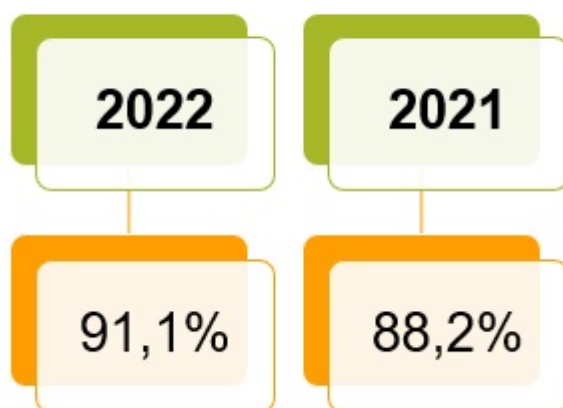
Omavaraisuusaste %

Omavaraisuusaste 2021–2022.

Suhteellinen velkaantuneisuus kuvaa, miten suuri osuus toimintatuottojen, verotulojen ja valtionosuuksien määrästä tarvittaisiin vieraan pääoman maksamiseen. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Tämäkin tunnusluku on huonontunut vuodesta 2021. Suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi 2,9 % vuodesta 2021.

Suhteellinen velkaantuneisuus %

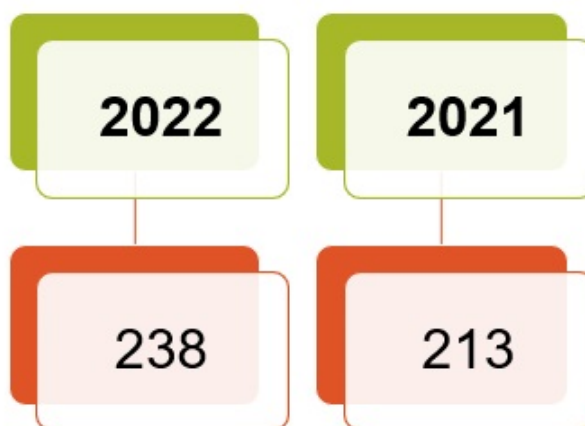
Suhteellinen velkaantuneisuus 2022–2021.

4.1.9 Kassan riittävyys

Kassan riittävyys on tilinpäätöksessä 238 päivää. Suurin osa rahavaroista ovat Energiarahaston varoja tai sidottuna arvopapereihin. Edullisen korkotason aikana

kuntatodistuksilla eli lyhytaikaisilla lainoilla on tuettu maksuvalmiutta. Sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtyminen hyvinvointialueille aiheuttaa merkittävää epävarmuutta kuntatalouden kantokykyyn ja rahoitustilanteeseen. Rahoitusmarkkinat elävät Ukrainan sodan vuoksi ennakoimattomassa tilanteessa, joten lainojen korkoriskit on oltava tässä taloustilanteessa hyvin hallinnassa.

Kassan riittävyys, pv

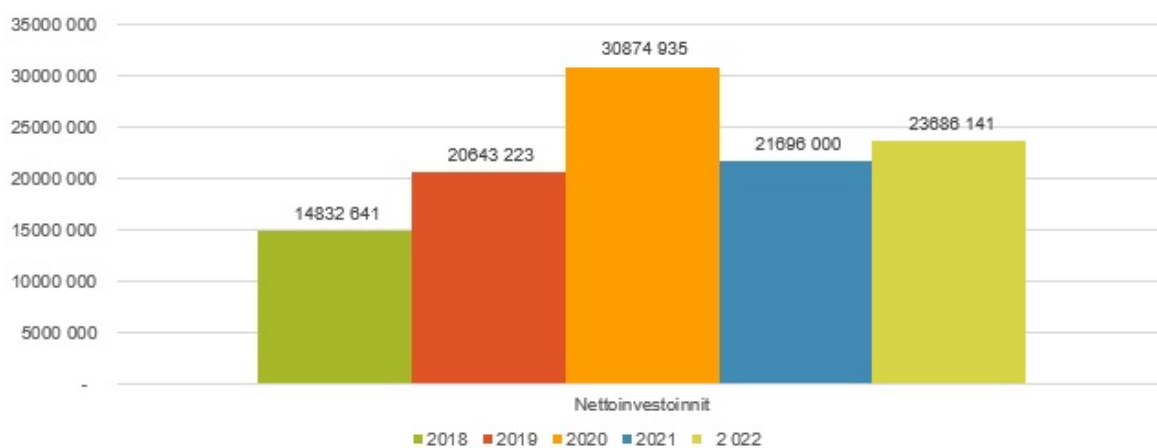
Kassan riittävyys, pv 2021–2022.

5 INVESTOINNIT

5.1 Investointien toteutuminen

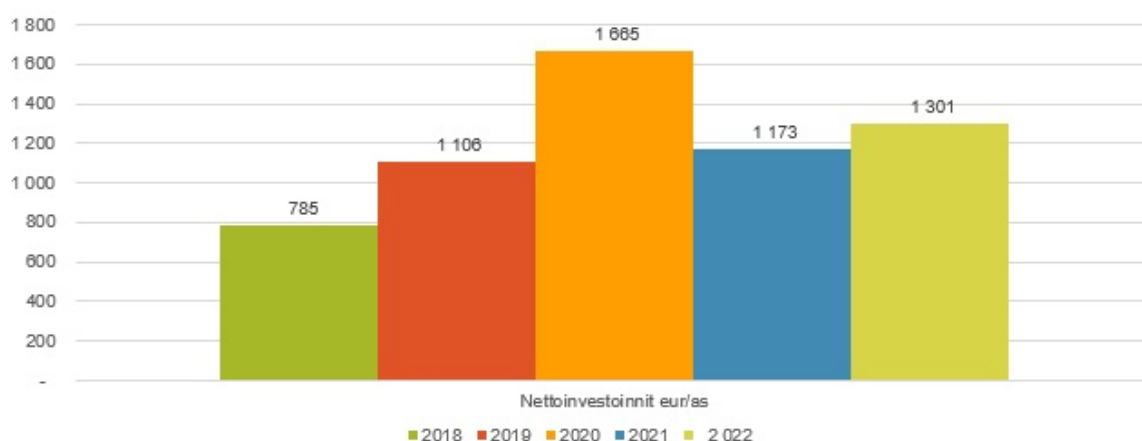
Tarkastuslautakunta on ollut vuosittain huolissaan lainamäärän kehityksestä suhteessa investointien toteutumiseen. Investointeihin kertyi päätyneellä tilikaudella 1 301 euroa/asukas vuonna 2021 luvun ollessa 1 173 euroa/asukas. Yhteensä investointimenoja kertyi yli 25 milj. euroa (nettoinvestoinnit 23,7 milj. euroa). Investoinnit eivät toteutuneet kaikilta osin suunnitellusti.

Nettoinvestoinnit

Nettoinvestoinnit 2018–2022.

Nettoinvestoinnit eur/asukas

Nettoinvestoinnit eur/asukas 2018–2022.

Investointimenojen toteuma

	2018	2019	2020	2021	2022
Investointimenot, alkup. TA (netto)	19 759 000	26 966 800	36 826 900	26 483 400	28 182 000
Investointimenot, muutettu TA (netto)	19 112 800	25 246 900	32 708 900	25 903 400	27 978 800
Investointimenot, toteuma TP (netto)	14 296 316	20 514 153	30 848 799	21 537 849	23 686 141
Erotus alkup. TA:n ja toteuman välillä	5 462 684	6 452 647	5 978 101	4 945 551	44 958 59
Erotus muutetun TA:n ja toteuman välillä	4 816 484	4 732 747	1 860 101	4 365 551	4 292 659

Investointimenojen toteuma 2018–2022.

Muutettuun talousarvioon nähden investoinneista jäi tilikaudella 2022 toteutumatta 4,3 milj. euroa. Alkuperäisestä talousarviosta jäätin lähes 4,5 milj. euroa. Heinola on satsannut voimakkaasti tulevaisuuteen mm. investointien avulla. Vuoden 2022 aikana toteutettiin merkittäviä investointihankkeita kuten Kailas-talo sekä infran rakentaminen. Kaupungin kiinteistöomaisuuden luokittelua valmisteltiin ja kiinteistöjä myytiin sote-uudistuksen takia (terveyskeskus, Hopeasilta ja pelastusasema). Lisäksi kaupungin kiinteistöjen energiatehokkuutta edistettiin aurinkovoimaloiden käyttöönotolla (lukio ja Kailas-talo), automaation säädöillä ja käyttäjien omilla energiansäästötoimilla.

Kaupungin investointitaso on ollut useamman vuoden mittava ja tulorahoitus ei pitkällä aikajänteellä ole riittänyt kasvamaan investointitasoon. Tulorahoituksen riittämättömyyttä on katettu lyhytaikaisella lainalla. Poistotaso suhteessa investointeihin on varsin alhainen, johtuen pitkistä poistoajoista. Toiminnan ja investointien rahavirta on negatiivinen. Kokonaisuutena suunnitelman mukaiset poistot toteutuvat n. 9 milj. euron suuruisena.

5.2 Tarkastuslautakunnan kannanotto talouden ja investointien kehittymiseen

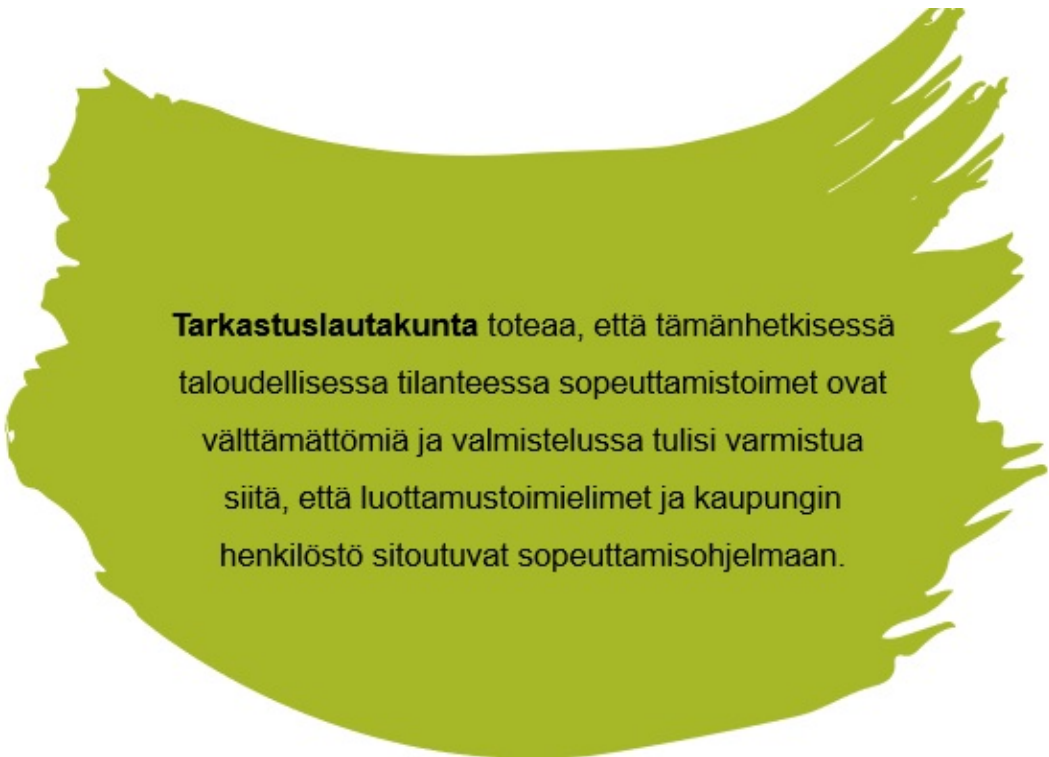
Tilikauden 2022 tulos muodostui ylijäämäiseksi, mutta toimintakate heikkeni edellisvuodesta lähes 6,7 milj. euroa. Toimintakate oli -118,0 milj. euroa. Vuonna 2018 valtuusto päätti talouden tasapainottamisohjelmasta, jolla talouden toimintakatetta oli tarkoitus kohentaa neljällä miljoonalla eurolla vuosina 2018–2021. Tasapainottamisohjelman toteutus aloitettiin vuoden 2019 talousarvion laadinnan yhteydessä. Talouden tasapainottamisohjelma ei ole toteutunut suunnitellusti. Virkahenkilöstö lähti toteuttamaan tasapainottamisohjelmaa, mutta luottamustoimielimet eivät hyväksyneet tehtyjä esityksiä.

Rahoituslaskelman toiminnan ja investointien rahavirta oli alijäämäinen (vuosikate ei riittänyt kattamaan nettoinvestointeja). Investointimenojen toteuma oli 23,7 milj. euroa (netto). Kunta rahoitti investointeja lyhytaikaisella lainalla. Vuokravastuut kasvoivat edellisvuodesta, mutta niiden osuus suhteessa lainoihin ei ole merkittävä

Investointien suunnittelu tulisi toteuttaa jatkossa talousarvion suunnitelmakautta pidemmälle ajalle kunnan strategian pohjalta. Kun valtuustolle osoitetaan kymmenen vuoden näkymät, hankkeiden tarkoituksenmukaisuuden arviointi ja päätöksenteko on helpompaa. Projektien onnistunut toteuttaminen edellyttää saumatonta yhteistyötä eri toimialojen kanssa. Tarkastuslautakunta suosittaa poistosuunnitelman poistoaikojen arvioimista uudelleen kohteen elinkaarta vastaavaksi, jotta riskiä ei siirretä tuleville vuosille.

Kaupungilla on nyt taseessaan ylijäämää 33,5 milj. euroa ja konsernilla 59,0 milj. euroa. Talousarvion 2023 suunnitelmavuodet ennakoivat vaikeita vuosia jatkossa, jolloin kertynyt ylijäämä voi pienentyä. Tähän tarkasteluun on syytä varautua riskiperusteisesti jo ennalta ottaen huomioon Ukrainan sodan aiheuttamat taloudelliset vaikutukset pitkälle aikavälille sekä Sote-uudistuksen kunnille aiheuttaman epävarmuuden.

Kuntaorganisaatio tulee muuttumaan valtavasti Sote-palveluiden siirtyessä hyvinvointialueelle. Valtionosuudet tulevat romahtamaan sote-uudistuksen myötä. Sote-uudistus vaikuttaa arvioiden mukaan kaupungin talouteen heikentävästi. Talouden liikkumavara supistuu. Talouden sopeuttamisohjelma vaatii uuden tarkastelun. Keskeisiä ovat palveluverkko-ratkaisut sekä investointiohjelman ja -tason linjaukset.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tämänhetkisessä taloudellisessa tilanteessa sopeuttamistoimet ovat välttämättömiä ja valmistelussa tulisi varmistua siitä, että luottamustoimielimet ja kaupungin henkilöstö sitoutuvat sopeuttamisohjelmaan.

6 VALTUUSTON ASETTAMAT TOIMINNALLISET TAVOITTEET

6.1 Valtuuston asettamien toiminallisten vuositavoitteiden arviointi

Toimialojen strategiasta johdetut valtuuston sitovuustason tavoitteet on laadittu uuden selkeytetyn ja tiivistetyn strategian pohjalta. Valtuuston nähden sitovat tavoitteet on esitetty vuodelle 2022 toimialoittain alla olevissa taulukoissa. Ne on esitetty myös kunkin toimialan kohdalla osana käyttötalousosaa. Palvelualueita koskevat tavoitteet sisältyvät käyttösuunnitelmiin.

Tarkastuslautakunta on käynyt läpi kaikki talousarviossa asetetut sitovat vuositavoitteet ja tehnyt niiden toteutumisesta oman arvionsa. Joidenkin yksittäisten sitovien tavoitteiden kohdalla on nostettu esiin tavoiteasetannan ja mittaamisen ongelmallisuutta. Tarkastuslautakunta on arvioinut sitovien tavoitteiden toteutumista seuraavin kriteerein: toteutui, toteutui osittain tai ei toteutunut. Lisäksi tarkastuslautakunta arvioi erityisesti arviointisuunnitelman mukaisia vuodelle 2022 asetettuja painopisteitä.

Toiminnallisia valtuuston nähden sitovia tavoitteita asetettiin vuodelle 2022 yhteensä 41, joista 27 toteutui, 4 ei toteutunut ja 10 toteutui osittain.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen 2022.

6.1.1 Kaupunginhallituksen alainen toiminta

Yhteisten palveluiden toimiala on kaupunginhallituksen alaisuudessa. Toimialaa johtaa hallinto- ja kehitysjohtaja. Toimiala muodostuu neljästä palvelualueesta.

Kaupunginhallituksen alainen toiminta

Hyvinvointiuudistus on ollut merkittävässä roolissa yhteisten palveluiden tehtävissä vuoden 2022 aikana. Valmistelutyöhön käytetty paljon resursseja niin ICT-puolen, talouden, henkilöstön sekä asianhallinnan osalta.

Vuonna 2022 tehtiin myös päätös irtisanoa palvelusopimus Sarastia Oy:n kanssa, vuoden 2024 alusta Heinolan siirtyy päätösten mukaisesti Provincia Oy:n asiakkaaksi. Hr- ja talousjärjestelmien uudistaminen siirtyy osaksi järjestelmä uudistusta, joka toteutetaan vuoden 2023 aikana.

Vuoden aikana päivitettiin myös kaupunkistrategia, joka on taas näkynyt talousarvioinnin 2023 laadinnan ohjeistuksissa sekä kaupungin viestinnässä. Käyttöön otettiin myös uusi kokousjärjestelmäohjelma cloudmeeting, lisäksi osallistuva budjetointi OSBU toteutettiin ensimmäistä kertaa vuoden 2022 aikana.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen 2022

	Tavoite	Arvio toteumasta
1	Hyvinvoinnin kasvu	
	- Tiedolla johtamisen toimintamallin kehittäminen seurannan tueksi	Toteutui osittain
	- Systemaattisen seurannan ja raportoinnin kehittäminen	Ei toteutunut
2	Uudistuva työ ja asuminen	
	- Digitalisaation kehittämiseen panostetaan keskitetysti-	Toteutui
3	Toimija Keskiössä	
	- Viestinnän vaikuttavuutta seurataan	Toteutui osittain
	- Osallistuvan budjetoinnin käyttö osana talouden suunnittelua otetaan käyttöön	Toteutui
	- Asiakaslähtöinen palveluote (asiakaskysely)	Toteutui
	- Vaikutusten ennakoarvioinnin käyttöä lisätään koordinoitusti	Ei toteutunut
	- Työhyvinvoinnin toimenpiteiden kehittäminen	Toteutui
4	Talouden tasapaino	

- Suunnittelun, seurannan ja raportoinnin kehittäminen mm. uusien välineiden avulla	Toteutui osittain
- Nettomenojen kehityksen seuraaminen säännöllisesti	Toteutui

Tarkastuslautakunta arvioi toimialaan sisältyvien palveluiden toiminnan tuloksellisuutta toiminnan tunnuslukujen ja kertomusvuoden aikana kerätyn arviointimateriaalin pohjalta.

Talouspalvelut

Vuoden aikana talouspalveluissa kohdattiin haasteita. Resursseihin ja tavoitteiden toteutumiseen vaikutti niin henkilöstömuutokset sekä raskaat hyvinvointialueuudistusvalmistelut. Erityisesti hyvinvointialueuudistusvalmisteluun kului arvioitua enemmän resursseja eikä kaikkia tavoitteita kyetty viemään suunnitelmien mukaisesti eteenpäin. Sarastia Oy ei puolestaan kyennyt lähtemään mukaan talousjärjestelmäuudistukseen, jonka vuoksi tehtiin sopimus palvelusopimuksen irtisanomisesta ja palveluiden siirtymisestä Provinciaan.

Vuoden 2023 alusta voimaan astuu uusi palvelualue talous- ja kehittämispalvelut, kun viestintä on siirretty tietohallinto- ja digipalveluista ja valmiusasiasiat huomioitu osana yhteisten palveluiden toimintaa. Tehtäväjärjestelyjen myötä hallinto- ja kehitysjohdaja toimii palvelualueen päällikkönä oman toimensa ohella. Organisaatiossa ei ole enää jatkossa talousjohtajaa.

Heinolan kaupunki lähti vuonna 2020 mukaan robotiikan kehittämishanke Helmeen sekä päätösruutiinien automatisointihankkeeseen, joita toteutettiin aktiivisesti myös vuoden 2022 aikana. Lisäksi vuonna 2021 saatiin myönteinen rahoituspäätös myös uuteen digikannustinrahalla toteuttavaan digiturvalla tulevaan -hankkeeseen, joka käynnistyi syksyllä 2021 ja jatkuu vuoden 2023 lopulle.

Henkilöstöpalvelut

Merkittävä haaste oli Sarastian raportointijärjestelmän (Power Bi) ongelmat, joiden vuoksi sitä ei ole voitu ottaa käyttöön. Sarastia on pyrkinyt kehittämään raportointijärjestelmää, mutta esteenä on ollut yhtiön rajalliset henkilöstöresurssit. Tehtäväkuvaukset ovat vaatineet myös tarkennusta soteuudistuksen myötä. Henkilöstöpalveluissa hyvinvointialuemuutos toi haasteita tarkistettavien tietojen osalta esimerkiksi lomapäivät eivät siirtyneet palkkatietojen konversiossa oikein ja lomapäivien tarkistukset suoritettiin henkilöstöpalveluissa.

Henkilöstöpalveluiden osalta rakenne todettiin hyväksi, henkilöstöpäällikön lisäksi palvelualueella toimii kolme hr-asiantuntijaa. Hr-asiantuntijoiden määrän lisääminen oli tarpeen palkkaprosessien ulkoistamisen myötä, jotta omassa organisaatiossa saatiin tehtyä aikaisemmin palkkahallinnossa tehtyjä tehtäviä. Tehtäviä on keskitetty kolmen hr-asiantuntijan kesken, jotta asiantuntemusta saadaan syvennettyä myös erityistehtäviin.

Työhyvinvointia kehitettiin seuraavilla toimenpiteillä vuoden 2022 aikana.

Hallinnon tukipalvelut

Palvelualueen toiminnan tavoitteita edistettiin suunnitelmien mukaan ja mm. aluevaalit järjestettiin ensimmäisen kerran tammikuussa 2022. Palvelualueen toteutuma ei kesken vuoden tehtyjen tehtäväjärjestelyjen- ja henkilöstömuutoksien vuoksi ollut täysin talousarvion mukainen. Henkilöstömenot ylittyivät mm. siirretystä henkilöstöstä, joiden osalta ei ehditty tehdä käyttösuunnitelmaan muutoksia. Palvelualueen riskinä voidaan nähdä niin sanottu ohut organisaatorakenne, jossa osaaminen keskittyy vain tiettyihin tehtäviin.

Tilikauden toteuma

Toimintatuotot toteutuivat 36 124€ suurempina talousarvioon nähden. Toimintakulut alittivat talousarvion 283 571 eurolla. Toimintakate toteutui 95 prosenttisesti. Tulos muodostui 0,8 milj. euroa suunniteltua paremmaksi. Kulujen alitukseen vaikuttanut mm. hankejohtajan resurssin siirto elinvoiman toimialalle. Kaikki toiminnalliset tavoitteet eivät toteutuneet vuoden aikana, mutta tavoitteita on viety johdonmukaisesti eteenpäin resurssihaasteista huolimatta.

Asiakasnäkökulma

Aluevaalit saatiin järjestettyä ensimmäisen kerran vuoden 2022 tammikuussa. Hyvinvointiuudistuksen aiheuttamasta lisäkuormituksesta huolimatta toimintoja saatiin kehitettyä vuoden aikana ja marraskuussa käytiin palvelusopimusneuvottelut toimialojen kanssa.

6.1.2 Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimiala

Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimialan keskeinen tavoite on kaupungin asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen elämänkaaren eri vaiheissa. Toimiala rakentuu neljästä palvelualueesta.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimiala

Sosiaali- ja terveyspalveluissa valmistauduttiin vuoden 2022 aikana kiivaasti kohti 1.1.2023 alkavaa hyvinvointialuetta. Tämä vaati poikkeuksellisen paljon työtä koko organisaatiolta, etenkin esimiehiltä, sillä Heinolan oma toiminta pyöri samaan aikaan normaalisti. Henkilöstön saatavuus tuotti erityisiä haasteita, mikä näkyi toisaalta vähäisempinä henkilöstökuluina. Henkilöstö joutui joustamaan, jotta lakisääteiset palvelut saatiin tuotettua.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen 2022

	Tavoite	Arvio toteumasta
1	Hyvinvoinnin kasvu - Turvallinen arki kotona - Digitaalisen toimintaympäristön kehittäminen ja digitaalisten palvelujen käytön lisääminen	Ei toteutunut Toteutui osittain
2	Uudistuva työ ja asuminen - Sosiaali- ja terveystyöpalveluiden toimintaprosessin tarkastelu ja kehittäminen samansuuntaisesti Päijät-Soten kanssa. Digitaalisen palveluiden käytön vahvistuminen ja lisääminen	Toteutui
3	Toimija keskiössä - Asiakas- ja potilastietojen siirtymisen varmistumisen varmistaminen hyvinvointialueelle siirryttäessä - EVA:n käyttö päätöksissä, joissa tarvitaan vertailutietoa - Yhteistyö Päijät-Soten ja Heinolan soten henkilöstön kanssa toimintatapojen ja -kulttuurin tarkastelussa - Työhyvinvointikyselyn tulokset vähintään vuoden 2021 tasoa, esimiestyötä koskevien arvioiden keskiarvo vähintään 3,8	Toteutui Toteutui Toteutui Toteutui osittain
4	Talouden tasapaino - Tarvevakioitujen palvelujen indeksi Kuntaliiton vertailussa säilyy alle 100	Ei toteutunut

Tarkastuslautakunta arvioi toimialaan sisältyvien palveluiden toiminnan tuloksellisuutta toiminnan tunnuslukujen ja kertomusvuoden aikana kerätyn arviointimateriaalin pohjalta.

Terveyspalvelut

Terveyspalvelut tuottavat terveydenhuoltolain mukaiset palvelut, edistää ja ylläpitää väestön terveyttä, hyvinvointia sekä työ- ja toimintakykyä. Heinolassa terveysneuvontapalvelut ovat osa terveyspalveluja ja terveysneuvontapalveluihin kuuluvat neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä perustason mielenterveys- ja päihdetyö (miepä-tiimi).

Terveyspalveluiden toteumassa menot toteutuivat arvioitua suurempina asiakaspalvelujen ostoissa sekä hoitotarvikkeissa. Sosiaalipalveluissa tuottojen toteutumaan vaikuttivat tehostetun asumispalvelun ja palveluasumisen hankintatavan muutos palvelusetelistä ostopalveluun. Toisena vaikutuksena oli 1.7.2021 voimaan tulleen asiakasmaksulain kokonaisvaikutuksien arviointi tuottoihin talousarvion 2022 laadinnan yhteydessä.

Toimialueen näkemyksen mukaan terveydenhuollossa vaikuttavuus olisi tuottavuutta tärkeämpi mittari, mutta mittaaminen on vaikeaa. Kontaktien lukumäärä ei suoraan kerro vastaanotto toiminnan tuottavuudesta, sillä asiakkaan asia voi hoitua tai olla hoitumatta. Tavoitteena on saada asiakkaan asia hoidetuksi mahdollisuuksien mukaan jo ensimmäisen kontaktin yhteydessä.

Vuodeosastolla seurattiin kuormitusprosenttia. Vuoden 2022 aikana kahdella osastolla oli kaksi koronan aiheuttamaa osastoepidemiaa, jolloin osastot jouduttiin sulkemaan uusilta potilailta. Prosessien kehittämistä tehdään kaiken aikaa. Covid-pandemia ja hyvinvointialuevalmistelu veivät runsaasti voimavaroja ja vaikuttaneet terveystalouden toimintaan. Toimintaa jouduttiin hajauttamaan ja resursseja suuntaamaan rokotukseen. Korona aiheutti myös henkilöstössä poissaoloja. Digitaalista toimintaympäristöä on kehitetty edelleen ja digipalveluja on lisätty suunnitelmallisesti. Vuoden aikana käytössä ollut etävastaanotto, todettiin hyväksi ja tarpeelliseksi toiminnoksi.

Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalveluiden osalta organisaatio tulee oleellisesti muuttumaan vuoden 2023 alussa. Toiminnot tulevat jakautumaan seuraaville toimialueille: perhe- ja sosiaalipalvelut, ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus, yhteiset palvelut. Hyvinvointialueen valmistelun aikana esille nousi vahvasti käsitys siitä, ettei Heinolassa ole riittävästi esihenkilöresursseja esimerkiksi asumispalveluissa. Organisaatio tulee muuttumaan siltä osin, että asiakasohjaus ja palvelutuotanto eriytyvät organisatorisesti verrattuna Heinolan nykyiseen organisaatorakenteeseen.

Vuoden 2022 aikana tehtiin oleellisia muutoksia johtamisjärjestelmässä, esimerkiksi esihenkilöiden rekrytointia tehtiin yhteistyössä Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän kanssa. Vuosi 2022 vaati henkilöstöltä muutosvalmiutta sekä epävarmuuden hyväksymistä.

Asiakaspalveluiden laatua ei mitattu systemaattisesti tilastoitavassa muodossa. Kaikkiin asiakaspalvelun laatuun liittyviin yhteydenottoihin ja korjaaviin palautteisiin kuitenkin reagoitiin. Laatu pyrittiin varmistamaan yhdenmukaisilla palveluiden myöntämiskriteereillä ja sosiaalipalveluiden ammattilaisten työohjelmilla ja prosessimalleilla. Palautteita saatiin asiakkaiden sekä omaisten toimesta, jotka käsiteltiin tiimi- ja yksikköpalavereissa.

Hoitohenkilökunnan saatavuus oli vuoden aikana erityisen haastavaa, johon vaikutti vahvasti myös tuleva soteuudistus. Uudistus loi henkilöstölle epävarmuuksia esimerkiksi työn jatkuvuudesta, tulevasta tehtävänkuvasta sekä työskentelyalue aiheutti kysymyksiä henkilöstön keskuudessa. Hyvinvointialueen eritahtisuus valmisteluissa tuotti myös epävarmuutta henkilöstölle. Hyvinvointialueen valmistelu vaikutti jokaisen yksilön toimintaan, mutta lähtökohtana oli silti koko ajan laadukkaan asiakaspalvelun turvaaminen.

Sosiaalipalveluiden saatavuus ja saatiinkin pidettyä hyvällä tasolla vuoden 2022 aikana ja haasteista huolimatta palvelutuotanto pystyttiin turvaamaan.

Tilikauden toteuma

Toimintakate muodostui 99,5 prosenttisesti, 387 274 euroa talousarviota alhaisempana. Toimintatuotot ylittivät talousarvion n. 3 miljoonalla eurolla. Toimintakulut toteutuivat 2,9 milj. euroa budjetoitua suurempina. Tulos muodostui 402 209 euroa budjetoitua paremmaksi. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat osittain, johtuen koronapandemiasta sekä henkilöstön rekrytointihaasteista.

Asiakasnäkökulma

Henkilöstöä kuormittaneesta hyvinvointiuudistuksesta sekä koronan aiheuttamista poissaoloista huolimatta sosiaali- ja terveyspalvelutuotanto onnistuttiin turvaamaan. Etävastaanotto koettiin hyvänä ja tarpeellisena lisänä terveyspalveluissa.

6.1.3 Elinvoimalautakunnan toimiala

Elinvoimatoimialan tehtävänä on kaupungin elinvoimaisuuden ja vetovoiman kehittäminen. Tehtäviä toteutetaan viidellä palvelualueella.

Elinvoimalautakunnan toimiala

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen 2022

	Tavoite	Arvio toteumasta
1	Hyvinvoinnin kasvu - Aktivointiaste nousee 4 %- yksikköä	Toteutui osittain
2	Uudistuva työ ja asuminen - Asumisen tarjonta lisääntyy	Toteutui osittain
3	Toimija keskiössä - Yritystyytyväisyys kasvaa - ETVT- sisällöt työllisyydenhoidon, asumisen ja yritystoiminnan osalta saadaan pysyvään käyttöön - Työhyvinvointikyselyn tulokset vähintään vuoden 2021 tasoa	Toteutui osittain Toteutui osittain Toteutui
4	Talouden tasapaino - Toimitilojen kustannustehokkuuden parantaminen - Kiinteistöjen uusiokäytön eteneminen	Toteutui osittain Toteutui

Tarkastuslautakunta arvioi toimialaan sisältyvien palveluiden toiminnan tuloksellisuutta toiminnan tunnuslukujen ja kertomusvuoden aikana kerätyn arviointimateriaalin pohjalta.

Kiinteistö- ja mittauspalvelualue

Vuodesta 2013 keskeneräisenä ollut Vierumäen alueen koordinaatistomuunnos saatiin saatettua loppuun. Henkilöstö on toiminut hienosti ja pitänyt toiminnan käynnissä esihenkilöiden ja insinöörien vaihtuessa. Ruotsalaisen rantatontteja saatiin myytyä hyvällä hinnalla. Vuonna 2022 kertyi tekemättömiä töitä insinööripulan (vajaamiehitys) takia. Henkilöstötilanne korjaantui vuoden 2023 alkuun mennessä ja työkertymää on alettu purkamaan. Osaaminen ei ole kaikilla

osa-alueilla syvällistä, johtuen vähäisistä henkilöstöresursseista. Tonttimarkkinointiin panostamista voisi parantaa ja siihen on 2023 tulossa ulkopuolisen yrityksen apua.

Kaupunkisuunnittelupalvelualue

Kokonaispalvelutasoa parannettiin kaupunkimuotoilun vuorovaikutuksen lisäämisellä. Tämä lisäsi suunnitteluhankkeiden kokonaislaatua, eli kaupunkisuunnittelun pitkäjänteisiä tuottavuusvaikutuksia. Kaupunkisuunnittelun henkilöstössä toisaalta varsinaisten kaavoittajien henkilömäärä väheni aiempaan nähden yhdellä. Suunnittelun vuorovaikutus asukkaiden ja toimijoiden kanssa oli kattavaa ja toimivaa, esimerkiksi Vierumäen Masterplan-prosessissa, aurinkovoimahankkeissa, muissakin kaavahankkeissa sekä Terveisiä Heinolasta -prosessissa. Elinkeinoelämälle tärkeitä suunnittelukohteita saatiin vietyä kaavoituksessa eteenpäin, mm. Prisma ja Versowoodin pääkonttori. Pienellä palvelualueella periaatteellisena haasteena on henkilöstön pysyvyys, ja varsinkin rekrytointien onnistuminen. Näinä vuosina kaupunkisuunnitteluhankkeissa on tavanomaista selvästi suurempi toteutustarve ja kiireellisyys, johtuen useiden kulttuuri-historiallisesti merkittävien kiinteistömyyntikohteiden asemakaavojen päivitystarpeista.

Työllisyyspalvelualue

Aktivointiaste oli vuonna 2022 keskimäärin 24,5 % kun vuonna 2021 vastaava luku oli 22,4 %. Aktivointiaseen kasvutavoite 4 % ei toteutunut kasvun ollessa 2,1 %. Tulos syntyi kaikkien työnantajaryhmien yhteistoiminnasta, ei pelkästään kaupungin. Kaupungin aktivoinnissa ei tapahtunut olennaisia muutoksia.

Työttömien työnhakijoiden määrä oli Heinolassa vuoden 2022 aikana kasvussa. Tähän vaikutti yleinen taloustilanne, joka peilautui yritysten työllistämismahdollisuuksiin. Työllisyyden parantamiseksi vuoden 2022 aikana tehtiin käytännönläheistä yhteistyötä yritysten, TE-toimiston ja koulutuskeskus Salpauksen kanssa.

Hyvinvointialue ottaa jatkossa vastuun sosiaalipalveluiden tuottamisesta. Kaupungin työllistämistoimet voivat keskittyä yhä enenevässä määrin työelämälähtöiseen toimintatapaan unohtamatta kuitenkin työpajan perustehtävää (nuoret aikuiset). Toiminta supistuu kolmen pajan siirtyessä hyvinvointialueelle.

Merkittävä muutos on myös valtakunnallinen TE2024-uudistus, johon elinvoimatoimialan elinkeino- ja työllisyydenhoitopalveluissa lähdettiin valmistaumaan vuoden 2022 aikana. TE24-uudistus kasvattaa painetta osaamiseen lisäämiseen.

Sovari- sosiaalisen vahvistumisen mittari tuottaa tietoa etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan laadusta ja vaikutuksista elämäntaitoihin. Tietoa tuotetaan vuosittain valtakunnallisesti, alueellisesti ja palveluyksiköittäin. Mittari on maksuton

ja sitä ylläpitää Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry. Viimeisin tyytyväisyysmittauksen tulos oli 4/5. Tulos on pysynyt viime vuodet samana.

Elinkeinopalvelualue

Suotuisaa muuttoliikettä Heinolaan pyrittiin edelleen vahvistamaan markkinoimalla Heinolan tapahtumia ja Heinolaa asuinpaikkana erityisesti lapsiperheille. Yhä kohdennetumpaa markkinointia jatketaan myös vuoden 2023 aikana.

Henkilöstövajeen ja sijaistuksien vuoksi käynnissä olevien hankkeiden rinnalle ei haettu uusia hankkeita vuonna 2022. Nykyisten hankkeiden loppuunsaattaminen jatkuu vielä vuonna 2023. Tästä syystä ostopalvelut eivät toteutunut suunnitellulla tavalla vuonna 2022.

Yritysneuvonta (aloittavien ja toiminnassa olevien yritysten) on hankittu ostopalveluna ProAgrialta vuosille 2023–2024. Vuonna 2023 ostopalveluna toteutetun yritysneuvonnan tuottavuutta mitataan jatkossa kuukausittaisen raportoinnin ja jatkuvan kehittämisen mallin avulla. Tämä malli on mahdollisesti monistettavissa muidenkin tuottavuustekijöiden mittaamiseen. Vuonna 2023 käyttöön otettava CRM-järjestelmä auttaa myös jatkossa tuottavuuden mittaamista.

Kuntaorganisaatiossa toimialojen välinen hyvä yhteistyö on ensiarvoisen tärkeää. Sisäisten prosessien rakentaminen ja muokkaaminen ovat avainasioita hyvän palvelun tuottamisessa. Erityisen tärkeää on ymmärtää, että kunnalla ollaan ennen kaikkea töissä asiakaspalveluorganisaatiossa. Merkittävimpänä riskinä ja haasteena nähdään palvelualueen henkilöresurssien vähyys.

Tilikauden toteuma

Toteuma tuottojen osalta oli 104,2 % ja kulujen osalta 99,1 %. Toimialan kulut ovat yhteensä n. 7,9 miljoonaa euroa ja tuotot olivat puolestaan n. 3,5 miljoonaa euroa. Toimintakate oli -4,3 miljoonaa euroa, joka toteutui n. 211 658 euroa budjetoitua parempana. Tulos muodostui 247 797 euroa budjetoitua parempana. Toimialan toiminnalliset tavoitteet toteutuivat osittain.

Asiakasnäkökulma

Vuoden aikana kaupunkisuunnittelussa vuorovaikutus asukkaiden kanssa oli kattavaa eri projekteissa ja asukkaiden ääni haluttiin saada kuuluville. Työttömien määrä vuoden aikana oli kasvussa, mutta työllisyyden parantamiseksi tehtiin yhteistyötä yritysten, TE-toimiston ja koulutuskeskus Salpauksen kanssa.

6.1.4 Hyvinvointilautakunnan toimiala

Hyvinvointipalveluiden toimiala vastaa kaupungin varhaiskasvatuspalveluiden, opetus- ja koulutuspalveluiden, nuoriso-, kirjasto- ja liikuntapalveluiden sekä museotoiminnan järjestämisestä. Hyvinvointipalvelut vastaavat kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä sekä maahanmuuttajien kotouttamisesta ja heille järjestettävien palveluiden yhteensovittamisesta. Toimiala vastaa myös ennaltaehkäisevän päihdetyön tehtävistä. Hyvinvoinnin toimiala koostuu seuraavasta neljästä palvelualueesta.

Hyvinvointilautakunnan toimiala

Varhaiskasvatus

Opetus ja koulutus

Virikkeellinen elämä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Yleisen maailmantilanteen vaikutus indeksikorotusten kautta oli merkittävä palvelujen ostoihin ja näin toimialan taloudelle. Kaiken keskellä hyvinvointitoimialan voimavarana on ollut vahva keskinäinen yhteistyö ja luottamus. Vuonna 2022 hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualueella

keskeisin haaste oli valmistautuminen siihen, että opiskeluhuoltopalvelut olivat siirtymässä hyvinvointialueelle 1.1.2023. Valmistauduttiin myös siihen, että hyvinvointialueuudistus toisi kunnille lisävastuita ja –tehtäviä.

Toiminallisten tavoitteiden toteutuminen 2022

Tavoite		Toteuman arviointi
1	Hyvinvoinnin kasvu - Peruskoulun jälkeinen nivelprosessi yhteistyössä 2. asteen koulutuksen kanssa	Toteutui
2	Uudistuva työ ja asuminen - Keskustan alueen monitoimitalon käyttöönotto	Toteutui
3	Toimija keskiössä - Hyvinvointitieto ohjaa päätöksen tekoa - Työhyvinvointikyselyn tulokset vähintään 2021 vuoden tasoa, esimiestyötä koskevat tulosten keskiarvo 3,8	Toteutui Toteutui
4	Talouden tasapaino - Palveluiden toteuttaminen asiakasmääriin ja järjestämiseen liittyvien tarpeiden suhteen - Tilatehokkuuden parantaminen	Toteutui Toteutui

Tarkastuslautakunta arvioi toimialaan sisältyvien palveluiden toiminnan tuloksellisuutta toiminnan tunnuslukujen ja kertomusvuoden aikana kerätyn arviointimateriaalin pohjalta.

Opetuksen ja koulutuksen palvelualue

Koulutus järjestetään omana palveluna lukuun ottamatta vaativaa erityistä tukea tarvitsevien ja ruotsinkielisen perusopetuksen oppilaiden opetusta. Oppilashuollon asiantuntijapalvelut järjestetään Hyvinvointialueen (HVA) toimintana 1.1.2023 alkaen. Oppilasruokailu, kiinteistöjen hoito, siivous sekä vahtimestaripalvelut ostetaan sisäisenä palveluna kaupungin teknisestä toimesta.

Palvelualueen talousarvion toteutumiseen vaikuttivat valmistavan opetuksen ryhmien perustaminen (2 kpl), joihin ei varauduttu talousarviossa. Valtio korvaa valmistavan opetuksen kulut jälkikäteen oppilaiden opetukseen osallistumiskuukausien perusteella. Keväällä 2022 ostettiin Lyseonmäen koululle yhdeksi kuukaudeksi vartijapalveluita. Liikuntatilan käytöstä poistumisen vuoksi yläkoulussa jouduttiin etsimään korvaavia maksullisia ulkopuolisia tiloja. Vierumäen kouluyksikön kiinteistössä tapahtunut vesivahinko vaikutti merkittävästi sisäisiin vuokriin. Maailmantilanteen vaikutus palvelunostoihin (mm. koulukyydit), indeksikorotus olivat merkittävä vuonna 2022. Nuorten haasteellisiin elämäntilanteisiin vastattiin työllistämällä Lyseonmäen kouluun kouluvalmentaja ja

vuosiluokkiin sitoutumattoman opetuksen opetushenkilökuntaa (erityisopettaja ja yhteisöpedagogi). Toiminnot rahoitettiin hankerahoituksen turvin, joka jatkuu kevääseen 2023 saakka. Sen jälkeen toiminnot siirtyvät kaupungin /toimialan omaan rahoitukseen. Tulevaisuudessa keinoihin, joilla erityisluokan opettajia pystytettäisiin rekrytoimaan paremmin, tulisi kiinnittää huomiota.

Merkittävimmät onnistumiset toimialueella olivat;

Opiskelijoiden, kotoutujien ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämisessä palveluiden laatu ja vaikuttavuus olivat merkittävässä roolissa tuloksellisuuden rinnalla. Vaikka työtä tehtäisiin paljon ja asiakaskäyntien määrä hipoo pilviä ja työn vaikuttavuus voi olla hyvin heikkoa. Keskeistä palvelualueen arvioinneissa on ollut palvelun tuottama hyöty asiakkaille. Toiminnassa on arvioitu ja kehitetty työtapoja palvelun laadun yhdenmukaistamiseksi ja parantamiseksi. Tuen hyöty on kuitenkin aina tilannekohtainen ja subjektiivinen kokemus. Tulosten mukaan palaute kaiken kaikkiaan oli hyvää. Opiskeluhuoltopalveluun ollaan yleisesti tyytyväisiä.

Henkilöstön tavoittaa ja oppilaiden/ opiskelijoiden mielestä saatu apu, luottamuksellisuus ja kuulluksi tuleminen kaikki arvioitiin korkealle. Erityisiä toiveita asiakkaat eivät osanneet esittää. Sidosryhmien tuloksissa esiin nousi myös yhteistyön sujuvuus, tavoittaminen, työskentelyn käyntiin lähteminen, työntekijän suhtautuminen tilanteisiin sekä saatu tuki. Palautteet käsiteltiin kesän kehittämispäivän uuden toimintavuoden suunnittelussa.

Virikkeellisen elämän palvelualue

Perhepuiston alueesta haluttiin rakentaa yhteistyössä elinvoiman ja tekniikkatoimialan kanssa monipuolinen perhepuisto. Kävijämäärä tavoitteena oli 25.000. Perhepuiston toimintakausi oli keväästä syksyyn. Kävijämäärä toimintakauden aikana oli 13 792. Pumptrack- kävijälaskuri saatiin toimimaan vasta syksyllä 2022. Perhepuiston kehittäminen jatkuu vuonna 2023.

Yhtenä tavoitteena oli Heinolan harrastemallin toiminnan vakinaistaminen ja toimintamallin kehittäminen palvelualueiden välisenä yhteistyönä. Harrastemallitoiminnalla pyrittiin tavoittamaan enemmän harrastetoiminnan

ulkopuolella olevia lapsia. Tavoitteena oli tavoittaa 70 lasta tai nuorta, joille harrastemallin toiminta on ainut harrastus. Harrastemallin toimintoihin osallistui 499 lasta vuonna 2022. Näistä 155 lapselle harrastemallin toiminta oli ainut harrastus.

Keskustan alueen monitoimitalo (lukio-nuorisopalvelut- harrastajat, järjestöt) haluttiin valjastaa monipuoliseen käyttöön. Tavoitteena oli, että monet eri käyttäjäryhmät käyttävät keskustassa tarjolla olevia tiloja. Liikuntatilat olivat erittäin aktiivisessa käytössä, nuorisopalveluiden tilat olivat käytössä arkisin klo. 8–20 välisenä aikana, lisäksi useina viikonloppuina järjestettiin kursseja ja muuta toimintaa. Nuorisopalveluilla oli iso merkitys kaupungin nuorten elämässä. Vuoden 2022 osalta mainittakoon nuorten kesäbändi-toiminta ja Luola -bändityö.

Luola-bänditoiminnan mainoskuva.

Investoinneista jäi 120 000 euroa käyttämättä, koska kirjastotilan remontti ei edistynyt vuonna 2022. Kirjaston osuutta ei pysty edistämään ennen koko talon suunnitelmien edistymistä. Liikunnan 20 000 euron investointirahasta tuli käytettyä 92,6 %.

Palvelualueen toimintaa on kaiken kaikkiaan kehitetty vahvemmin vastaamaan hyvinvointisuunnitelman 2021–2025 tavoitteiden toteuttamista. Vahvistamalla otetta ”nollasta sataan” ajattelulla. Hyte-työssä huomioidaan kaiken ikäiset asukkaat alle kouluikäisistä ikääntyneisiin.

Tilikauden toteuma

Toimintatuotot toteutuivat 113,3% ja toimintakulut 101% talousarvioon nähden. Toimintakatteen muodostui – 28,7 milj. euroa, joka oli 24 445 euroa heikompi talousarvioon nähden. Tavoitteet toteutuivat pääosin. Henkilöstöllä oli vuoden aikana runsaasti poissaoloja ja sijaisten saaminen tuotti hankaluuksia.

Asiakasnäkökulma

Vuoden 2022 aikana tehtiin töitä nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja nuorison tarpeisiin pyrittiin vastaamaan. Etenkin nuorten luolabänditoiminta koettiin positiivisena lisänä kaupungin nuorisotoiminnassa. Kouluissa huomioitiin myös haasteellisissa elämäntilanteissa olevat oppilaat. Heitä ajatellen vuoden aikana työllistettiin kouluvalmentaja, erityispedagogi sekä yhteisöpedagogi. Oppilaskyselyjen mukaan osa oppilaista kokee kuitenkin yhä koulukiusaamista. Kiusaamisen vastaista työtä kehitetään ja samalla myös pyritään selvittämään mikä koulukiusaamiseen johtaa.

Nuorisovaltuuston nuoret ideoivat dokumenttiprojektin ”Sata säröä sielussasi”, jossa pureuduttiin kiusaamiskokemuksiin ja siihen, kuinka se vaikuttaa nuoreen. Projektin dokumentteja on nähtävillä Heinolan nettisivuilla sekä Heinolan nuorisopalveluiden Youtube-kanavalla.

Linkki dokumenttiin: [Sata säröä sielussa - En halunnut pelätä ketään kodin ulkopuolella](#)

Ohjaus: Miska Kelloniemi & Hanna Tuomikoski, **Tuotanto:** Hanna Tuomikoski/Heinolan nuorisopalvelut, **Kuvaus:** Miska Kelloniemi, **Dronekuvaus:** Sari Huhtiainen & Arttu Kivimäki, **Leikkaus:** Miska Kelloniemi, **Käsikirjoitus:** Miska Kelloniemi + Projektin nuoret, **Äänitys:** Jyränkölän mediapaja, **Sävellys ja tuotanto:** Leevi Luoto + projektin nuoret, **Tilaaja:** Heinolan nuorisovaltuusto

6.1.5 Teknisen lautakunnan toimiala

Toimialan organisaatioon kuuluvat vuoden 2021 alusta alkaen kolme palvelualue: kuntatekniikka, tilakeskus sekä ruoka- ja siivouspalvelut. Tekniikan hallinto -palvelualue lakkautettiin vuoden 2021 alusta. Henkilöstö siirtyi yhteisiin palveluihin ja yhteistyö on toiminut hyvin.

Toimialan vuoden 2022 toimintaa ohjasi lukuisten merkittävien investointihankkeiden toteuttaminen. Palveluverkkopäätösten mukaisista suurhankkeista otettiin käyttöön joulukuussa Kailas-talo. Kailas-talon urakka eteni aikataulutavoitteen mukaisesti tai jopa etuajassa. Ruokapalveluissa huomio keskittyi HVA-muutosten valmisteluihin, henkilöstösiirtoihin ja toiminnallisiin uudistuksiin.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen 2022

	Tavoite	Toteuman arviointi
1	Hyvinvoinnin kasvu - Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita sekä esteettömyyttä edistetään	Toteutui
2	Uudistuva työ ja asuminen - Heinolan houkuttelevuutta ja elinvoimaa lisäävät kaupunkiympäristö- ja liikenneverkkoinvestoinnit - Toimivaa arkea tukevat yhdyskuntatekniset palvelut	Toteutui Toteutui
3	Toimija keskiössä - Rakennus- ja yhdyskuntainfrastruktuurin tietojärjestelmien kehittäminen - Työhyvinvointikyselyn tulokset vähintään vuoden 2021 tasoa	Toteutui Toteutui
4	Talouden tasapaino - Tiivistetään kaupungin toimipisteiden verkostoa ja tilankäytön tehokkuutta. - Optimoidaan sisäistä palvelutuotantoa toimipisteverkko huomioiden	Toteutui Toteutui

Tarkastuslautakunta arvioi toimialaan sisältyvien palveluiden toimintaa ja tuloksellisuutta toiminnan tunnuslukujen ja kertomusvuoden aikana kerätyn arviointimateriaalin pohjalta.

Kuntatekniikka

Toiminnalliset tavoitteet toteutuvat pääsääntöisesti tekniikkatoimialan käytännöllisissä asioissa. Sen sijaan yhteistoiminnalliset tavoitteet muiden toimialojen kanssa eivät kaikilta osin toteutunut.

Kuntatekniikan investointeja jäi tekemättä ja siirtyi vuodelle 2023;

- Koskensaaren ja Sinilähteen pumppaamot - suunnittelun viivästyminen
- Siltakadun viimeistely - valitus
- Sinitaival eteläosa - suunnittelun viivästyminen ja laajentuminen
- Satama-alueen kehittäminen - myynnistä johtuva epäselvyys

Talouden ja toiminnan toteutuminen käyttötaloudessa saavutettiin kulukuria toteuttaen ja hieman toimintatuottoja kasvattamalla. Kuluja kasvattivat muun muassa runsas lumen alkuvuosi ja maailmantilanteesta kohonneet aineiden, tarvikkeiden ja polttoaineiden hinnat sekä yllättävän korkea työmarkkinakierroksen kustannusvaikutus palkkaohjelmiseen.

Tilakeskus

Satamapalvelurakennus valmistui ennen veneilykauden avaamista. Kailas-talon rakennuttaminen eteni aikataulujen mukaan ja tilat valmistuivat vuoden lopussa. Kirkonkylän koulun suunnittelu eteni vuoden lopussa rakennuslupavaiheeseen. Toimitilojen käytön tehostamiseksi pelastusasema ja terveystakeskus myytiin vuoden lopussa. Tilatietojärjestelmän käyttöönotto toteutui ja sen kehittämistä jatketaan vuonna 2023. Pidemmälle aikavälin investointisuunnitelman osana tehtiin tilojen priorisointia, jossa isona osana on tarpeettomista tiloista luopuminen. Työ jatkuu vuoden 2023 aikana.

Investointien toteuttamisessa jäi pieniä investointeja tekemättä osittain siksi, että osa isommista investoinneista oli budjetoitu todellisuutta pienemmiksi. Investointien toteuttamista vaikeutti lisäksi se, ettei kaikkien investointien osalta ollut selkeää tietoa siitä mikä on investoinnin tarkoitus kuten kaupungintalon remontin suunnittelu.

Henkilöstö ikääntyy ja se asettaa haasteita fyysisessä työssä. Talotekniikka automatisoituu ja työ muuttuu niin, että digitaalisia välineitä käytetään entistä enemmän (kirjaukset ja tarkastukset, kommunikaatio). Osaamisen kehittäminen huoltohenkilökunnalla liittyy teknisiin järjestelmiin ja taloautomaatioon. Tämä saattaa myös lisätä motivaatiota ja työn mielekkyyttä. Rakennuttamisessa osaamisen kehittämisen tarpeet liittyvät tietotekniikkaan ja sen mahdollisuuksien hyödyntämiseen työssä.

Ruoka- ja siivouspalvelu

Merkittävimmät riskit ruoka- ja siivouspalveluissa olivat tuotteiden hinnankorotukset ja menojen lisääntyminen. Hinnankorotuksien ja menojen kasvun myötä on selvitettävä, lisätäänkö määrärahoja vai etsitäänkö edullisempia

raaka-aineita ja vähennetään kuluja. Haasteena on ollut myös osaavien työntekijöiden saaminen, erityisesti siivoukseen.

Tilikauden toteuma

Toimintatuotot olivat 23 800 558€ eli 3,9 % ennakoitua korkeammat. Nousu johtui pääosin saatujen tukien ja avustuksien toteutumisesta n. 1,7 milj. euroa ennakoitua suurempina. Toimintakulut toteutuivat suunnitellusti. Toimintakatteeksi oli budjetoitu n. -81 700 €, mutta toteuma oli n. 376 162 €. Taloudellisesti toimialan tulos oli selvästi suunniteltua parempi. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat kohtuullisen hyvin, huomioiden henkilöstömuutokset, toimialajohtajien kierrätys ja HVA-muutokset. Samalla tekniikkatoimialan keskeneräiset rakennus ym. lupa-asiat (82 kpl) saatiin käsiteltyä kuluneen vuoden aikana ja Vierumäen yritys-alue saatiin esirakennettua.

Tilikauden toteuma

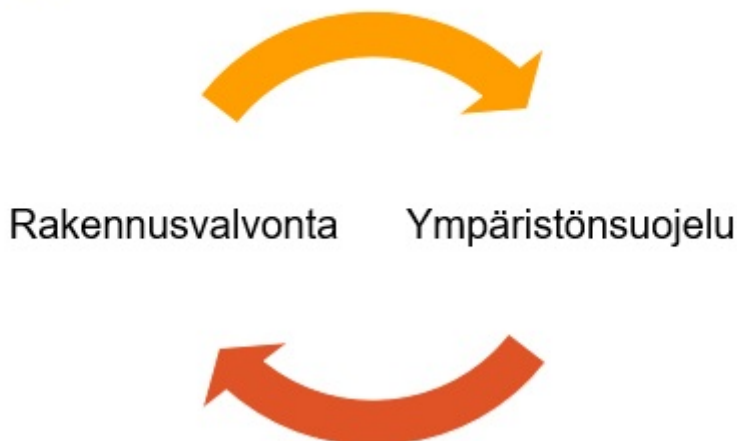
Merkittävä onnistuminen Heinolan asukkaille vuonna 2022 oli Kailas-talon valmistuminen. Kailas-talo avasi ovensa koululaisille ja esiopetukselle maanantaina 6.2.2023. Vuoden aikana valmistui myös satamapalvelurakennus.

6.1.6 Lupa- ja valvontalautakunnan toimiala

Lupa- ja valvontatoimiala tuottaa kunnan lakisääteiset ympäristönsuojeluviranomaisen ja rakennusvalvontaviranomaisen tehtävät Heinolassa sekä yhteistyösopimuksella Hartolan ja Sysmän kuntien ympäristönsuojelun viranhaltijapalvelut. Lupa- ja valvontatoimiala tilaa ympäristöterveydenhuollon viranomaistehtävät Päijät-Hämeen

hyvinvointikuntayhtymältä. Näitä ovat terveystalvonta ja eläinlääkäripalvelut. Toimiala muodostuu kahdesta palvelualueesta / yksiköstä.

Lupa- ja valvontalautakunnan toimiala

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen 2022

	Tavoite	Toteuman arviointi
1	Hyvinvoinnin kasvu - Asiantuntemus, tuki muille toimialoille. Tasapuolinen ja oikeudenmukainen valvonta.	Toteutui
2	Uudistuva työ ja asuminen - Palvelukokemus, sujuva lupakäsittely	Toteutui
3	Toimija keskiössä - Tietopohjan vahvistaminen (rakennus- ja huoneistorekisteri, luontotiedot, ympäristövaikutukset) - Työhyvinvointikyselyn tulos vähintään vuoden 2021 tasoa	Toteutui Toteutui
4	Talouden tasapaino - Hyödynnetään palvelualueiden yhteistyötä	Toteutui

Tarkastuslautakunta arvioi toimialaan sisältyvien palveluiden toimintaa ja tuloksellisuutta toiminnan tunnuslukujen ja kertomusvuoden aikana kerätyn arviointimateriaalin pohjalta.

Rakennusvalvonta ja Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelun henkilövaihdokset ja Hartolan rakennusvalvonnan uudistaminen vaikuttivat toimialan talouteen, palveluihin, toimintaprosesseihin ja suunnitelmallisen valvonnan toteutumiseen. Toimiala ei saavuttanut tavoitteita ympäristönsuojelun palvelualueella valvontasuunnitelman mukaisen valvontaohjelman toteuttamisessa. Ympäristönsuojelussa tulot jäivät arvioitua vähäisemmiksi.

Rakennusvalvonnan toiminta-alueen laajennus vaikutti rakennusvalvonnan talousarvion toteutumiseen, kuten myös saapuneiden rakennuslupahakemuksien yllättävän suuri määrä. Henkilövaihdokset näkyivät toimialan talouden lopullisessa tuloksessa. Ympäristönsuojelussa litti tuli sopimuskunnaksi 2021, mutta litin vastuutarkastaja vaihtui keväällä.

Tilikauden toteuma

Toimintatuotot toteutuivat 100,2 prosenttisesti niiden ollessa 681 190€. Toimintakulut toteutuivat 97,3 prosenttisesti, niiden ollessa 1,3 milj. euroa. Tulos muodostui 22 888€ budjetoitua paremmaksi. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat valtuuston sitovuustason mukaisesti. Toimiala ei saavuttanut tavoitteita ympäristönsuojelun palvelualueella valvontasuunnitelman mukaisen valvontaohjelman toteuttamisessa. Ympäristönsuojelussa tulot jäivät arvioitua vähäisemmiksi.

Asiakasnäkökulma

Rakennuslupien hakeminen sähköisesti on parantanut asiakaspalvelua huomattavasti. Suunnitelmien tarkastus ennen luvan myöntämistä on helpottanut tarkastajien ja suunnittelijoiden työtä. Digitaalisuuden myötä myös työn tekeminen ja palaverien pitäminen etäkokouksina on nopeuttanut suunnitelmien tarkastusta. Sähköinen lupaprosessi on toiminut hyvin ja nopeuttanut rakennusvalvonnan kokonaisprosessia. Itse pelkkää lupakäsittelyä se ei ole juurikaan nopeuttanut, koska työ tehdään edelleen tarkastajien toimesta.

7 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTI VUOSITAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA

Valtuusto asetti kaupungin toimijoille yhteensä 41 sitovaa vuositavoitetta. Tavoitteista toteutui 27. Osittain toteutui 10 ja 4 ei toteutunut lainkaan. Tarkastuslautakunta esittää, että tavoitteiden asetantaa tulisi kehittää siten, että tavoitteiden toteutumista voidaan seurata konkreettisin mittarein. Myös tavoitteiden toteutumisen vaikuttavuutta tulisi arvioida.

Vuonna 2022 laadittiin kaupungille päivitetty strategia osallistaen prosessiin laajasti eri sidosryhmiä. Strategiatyössä tunnistettiin toimintaympäristön muutosten vaikutuksia ja määriteltiin kaupungille myös uudet toimintaa kuvaavat arvot: välittäminen, uudistuminen ja tuloksellisuus. Näiden pohjalta kaupungin toimintaa on lähdetty linjamaan ja uusi päivitetty strategia on toiminut pohjana v. 2023 talousarvion valmistelulle.

Vuonna 2022 tehtiin merkittävä päätös myös Sarastia Oy:n palveluiden irtisanomisesta. Heinolan kaupunki siirtyy tehtyjen päätösten mukaisesti vuoden 2024 alusta maakunnallisen yhtiön Provincia Oy:n asiakkaaksi, mikä tarkoittaa myös hr- ja talousjärjestelmien uudistusprosessin käynnistymistä.

Vuonna 2022 toimialan toimintaa ohjasi lukuisten merkittävien investointihankkeiden toteuttaminen. Palveluverkkopäätösten mukaisista suurhankkeista otettiin käyttöön joulukuussa Kailas-talo. Kirkonkylän koulun yleissuunnittelu valmistui joulukuussa, ja toteutus ajoittuu vuosille 2023–2024.

Kaupungin kiinteistöomaisuuden luokittelua valmisteltiin ja kiinteistöjä myytiin sote-uudistuksen takia (terveyskeskus ja pelastusasema). Kaupungin kiinteistöjen energiatehokkuutta edistettiin aurinkovoimaloiden käyttöönotolla (lukio ja Kailas-talo).

Pitkäaikaista lainaa nostettiin lisää 20 milj. euroa ja lainamäärä nousi 118 miljoonaa euroon, eli 6 485 eur/asukas. Ylijäämäisestä tuloksesta huolimatta Heinolan kaupungin talouden haasteita ja kehityspaineita ovat lisänneet velkamäärän kasvun lisäksi myös palkkaratkaisu, sijoitussalkun romahdus sekä kokonaisuutena nettomenojen voimakas 6 %:n kasvu.

Hyvinvointialueuudistuksen toteuttaminen Heinolan kaupungissa edellytti hyvin paljon hallinnollista työtä jo Ukrainan, Korona-pandemian ja työmarkkinataisteluiden kuormittaman peruskuorman lisäksi. Hallinnollista valmistelutyötä aiheuttivat mm. palveluiden järjestämisen dokumentointi, henkilöstön siirtoon liittyvät asiat yhteistoimintaneuvotteluineen, ICT-valmistelut, sopimusvuoren hallinta ja siirto, sekä eri omaisuuserien uudelleenarviointi ja siirtoaineistojen laadinta. Tärkeimpiä tavoitteita muutoksen hallinnassa kuitenkin oli, etteivät kuntalaisten palvelut missään vaiheessa vaarannu ja henkilöstö pidetään kyydissä mukana.

Elinvoimapalveluihin keskeisesti vaikuttava merkittävä muutos on valtakunnallinen TE2024-uudistus, johon elinvoimatoimialan elinkeino- ja työllisyydenhoitopalveluissa on lähdetty valmistautumaan vuoden 2022 aikana.

Lupa- ja valvontatoimi kärsii alimitoitetuista resursseista toiminta-alueen laajennuksen vuoksi. Palvelujen myynti naapurikuntiin on lisääntynyt ja samalla henkilöstöä on vaihtunut. Palvelualueen resurssointi tulisi mitoittaa niin, että lupa- ja valvonta-asiat toteutuvat palvelulupauksen mukaisesti.

Kesäinen ilmakeku Tähtisillasta.

8 STRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Valtuusto hyväksyi kaupungin strategian päivityksen kokouksessaan 16.5.2022. Päivitetystä strategiassa katseet on suunnattu kohti tulevaa ja luodaan välittämisen, uudistumisen ja tuloksellisuuden arvojen avulla Heinolaa, jossa on hyvä kasvaa. ”Hyvä kasvaa Heinolassa 2030- strategiassa” toiminta-ajatus on rakentaa yhdessä hyvinvoivan Heinolan tulevaisuus. Strategialla on arvoja, päättävöitteita ja ohjelmia, ohjelmien alla ohjelmataivoitteita. Ohjelmataivoitteista tehtiin taloussuunnitelman sitovia tavoitteita. Kokonaisuus on ollut kunnianhimoinen, mutta osin vaikeasti hahmotettava.

Strategiset tavoitteet 2022/2030.

Lyhyen aikavälin päätöksenteossa tunnistettiin pitemmän aikavälin näkemyksen puute. Päätöksentekoon kaivataan lisää tietoperusteita ja realismia. Kokonaisuuden hahmottamista tukisi pitkän aikavälin investointisuunnitelma. Uusinvestointien suunnittelussa huomioitavaa on talouden reunaehtoien lisäksi väestörakenteen kehitys, tilojen monikäyttöisyys ja käyttöasteen tehokkuus. Investointipäätösten yhteydessä olisi syytä arvioida tulevien poistojen ja lainanlyhennysten vaikutukset pidemmällä aikavälillä.

Kaupungilla on investointitarpeita ja korjausvelkaa. Lainakanta on edelleen kasvussa. Talouden tasapainottaminen ei ole toteutunut sopeuttamisohjelman mukaisesti. Sote -uudistuksen myötä tulojen kertymisen epävarmuus kasvaa, mutta kuitenkin menot ovat pitkälti sidottuja. Investointien myötä poistot kasvavat ja samaan aikaan kunnan asukasmäärä laskee. Ikärakenteen muutos, vanhusväestön lisääntyminen ja lasten väheneminen tulisi huomioida strategiassa.

9 KONSERNIYHTEISÖT

9.1 Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutumisen arviointi

Heinolan kaupungilla on yksi yhtiö, Heinolan vuokra-asunnot Oy, jolle asetetaan talousarviossa vuositavoitteet. Yhtiön tehtävä on tarjota kohtuuhintaisia asuntoja kaupungin asukkaille sekä toteuttaa kaupungin asuntopoliittisia tavoitteita. Yhtiölle asetettiin viisi sitovaa tavoitetta vuodelle 2022.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen 2022

Tavoite		Toteuman arvio
1	Kiinteistöjen kunnossapito	
	- Pitkántähtäimensuunnitelman mukaisten korjausten toteutuminen ja korjausvelan kasvun taittuminen	Toteutui osittain
	- Kiinteistöjen kunnan tietoisuuden lisääminen	Toteutui
2	Asiakasvaikuttavuus ja tyytyväisyys	
	- Onnistuneiden asiakaskokemusten varmistaminen ja asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien lisääminen	Toteutui
	- Kohteiden haluttavuuden varmistaminen	Toteutui
3	Kestävä talous	
	- Tilikauden tuloksen pitäminen vakaana	Toteutui

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuokra-asuntokantaan investoiminen on yhtiön heikon taloustilanteen vuoksi hyvin vähäistä. Taloudelliset panokset menevät nykyisten lainojen lyhennyksiin.

10 HENKILÖSTÖ

10.1 Henkilöstömäärä ja palkkakustannukset

Kaupungin henkilöstön kokonaismäärä on ollut viime vuodet laskussa. Tämän kehityksen on arvioitu jatkuvan tulevinakin vuosina. Tilikauden 2022 lopussa palveluksessa oli 1 267 henkilöä, vuonna 2021 henkilöstön kokonaismäärä oli 1268. Koronapandemia vaikutti negatiivisesti palkkatuella työllistämiseen. Vuoden aikana työllistettiin 109 henkilöä kaupungille ja työpajatoimintaan.

Vuoden 2022 palkkakustannusten kasvun taustalla olivat sopimuskorotukset, jotka olivat yhteensä 2,55 %, joka on noin 1,22 milj. euroa. Vuonna 2022 sairauspoissaolot kasvoivat edellisvuoteen verrattuna. Sairauspoissaoloprosentti kasvoi vuodesta 2021 1,6 prosenttia. Keskimäärin sairauspoissaolot työpäivinä olivat 11,6 päivää/henkilö, joka on n. 2,5 päivää enemmän kuin vuonna 2021.

10.2 Vaihtuvuus.

Henkilöstön vaihtuvuus kasvoi vuodesta 2021. Vakinaisen henkilöstön osalta 130 henkilön palvelussuhde päättyi vuoden 2022 aikana, näistä eläkkeelle siirtyi 34 henkilöä. Uudessa vakinaisessa palvelusuhteessa aloitti yhteensä 125 henkilöä. Näistä 13 henkilön palvelussuhde päättyi saman vuoden aikana.

Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa 1.1.2023 lukien, liikkeenluovutuksen myötä hyvinvointialueelle, Päijät-Hämeen laitoshuollolle ja Virekolle siirtyi n. 550 henkilöä, sisältäen myös määräaikaiset työsuhteet.

10.3 Rekrytointi

Heinolan kaupunki käyttää rekrytointeihin Kuntarekry- järjestelmää, joka on valtakunnallinen kunta-alan työnhakupalvelu ja kuntatyönantajien rekrytointipalvelu. Vuonna 2022 rekrytointi-ilmoituksia julkaistiin yhteensä 257 kpl. Eriyisen haastavaa oli aiempien vuosien tapaan rekrytoida mm. sosiaalityöntekijöitä, lääkäreitä, hoitotyön ammattilaisia ja sosiaali- ja terveysalalla erityisesti hoitotyön lyhytaikaisia sijaisia.

Vuoden 2023 alusta Kuntarekryyn on integroitu anonymin rekrytinnin lisäosa toimialojen vapaaehtoisena kokeiluna vuoden ajaksi. Anonymi rekrytointi parantaa työnhakijoiden tasapuolista kohtelua sekä edistää hakemusten osaamiseen ja pätevyyteen perustuvaa käsittelyä rekrytointiprosessin aikana. Anonyymissa rekrytinnissa työnhakuvaiheessa poistetaan työnhakijaa yksilöivät tiedot kuten nimi, ikä, sukupuoli ja kansalaisuus. Anonymin rekrytinnin tarkoituksena on lisätä työpaikkojen osaamiseen perustuvaa rekrytointia ja työyhteisöjen moninaisuutta.

10.4 Ammattitaitoinen henkilöstö

Henkilöstön vahva ammattitaito on tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeistä. Osaamistarpeita kartoitetaan mm. kehityskeskustelujen yhteydessä. Koulutussuunnittelussa huomioidaan ammatillista osaamista ylläpitävä ja edistävä koulutus. Koulutukset liittyvät työntekijän nykyisiin tai tuleviin työtehtäviin työnantajan palveluksessa. Vuonna 2022 Heinolan kaupungilla oli käytössään myös koulutuslisenssit Hallintoakatemian ja Eduhousen verkko-oppimispalveluihin, joiden tavoitteena on tukea henkilöstön itseohjautuvaa oppimista ja monipuolistaa koulutustarjontaa. koulutuspäivien määrä nousi vuonna 2022, mutta vastaavasti niiden vastaavuus tehtyihin koulutussuunnitelmiin pieneni. Tämän vuoksi haettu koulutuskorvaus on vuoden 2022 osalta pienempi, kuin vuonna 2021. Heinolan kaupunki pyrkii suunnitelmallisella koulutussuunnittelulla vastaamaan tulevaisuuden oppimistarpeisiin. Tulevana vuonna jatkamme digitaitojen kehittämiskoulutuksia sekä panostamme mm. asiakaspalveluosaamisen kehittämiseen sekä esihenkilö-koulutukseen.

10.5 Työhyvinvointi

Heinolassa työhyvinvoinnin kokonaistilannetta seurataan vuosittain toteutettavalla työhyvinvointikyselyllä. Kysely toteutettiin Kevan valmiilla työhyvinvointipohjalla. Kevan kyselypohja oli käytössä nyt toistamiseen vuonna 2022. Parhain tulos 4,1 (asteikko 1–5) annettiin väittämistä ”Voin käyttää tietojani ja taitojani monipuolisesti” ja ”Minun ja esihenkilöni välillä valitsee luottamuksellisuus”. Heikoin tulos 3 annettiin väittämälle ”Olen tyytyväinen organisaation johtamistapaan”. Tulokset paranivat lähes kaikilla kyselyn aihealueilla: Työ sujuminen, Työtehtävät ja omat voimavarat, Lähiesihenkilötyö ja Työnantajan toiminta. Poikkeuksena kokemus työajan riittävydestä oman työn tekemiseen sai edellisvuotta heikomman arvosanan.

10.6 Muutokset ja tulevaisuuden näkymät

Heinolan kaupungilla oli vuonna 2022 monia henkilöstöön vaikuttaneita muutoksia, joista isoin oli hyvinvointialueuudistuksen valmistelu. Sen vaikutuksesta noin puolet Heinolan kaupungin henkilöstöstä siirtyi liikkeen luovutuksella vuoden 2023 alusta hyvinvointialueen palvelukseen. Korona-ajan jälkeen on palattu uuteen normaaliin ja keväällä valmistui ohjeistus hybridityöhön. Lähi- ja etätöön vuorottelu vaatii sekä henkilöstöltä että esihenkilötyöltä uudenlaista työotetta. Korona-aika on edellyttänyt henkilöstöltä myös joustavuutta ja nopeita toimintatapojen muutoksia. Haastavat olosuhteet jatkuivat edelleen vuonna 2022, kun vuoden aikana valmisteltiin ja toteutettiin hyvinvointialueuudistuksen toteuttamiseen liittyvä merkittävä liikkeenluovutus. Hyvinvointialueuudistus osaltaan johti myös siihen, että työterveyspalvelut ja Työterveys Wellamo laitettiin omistajien päätöksellä yhteiskilpailutukseen vuoden 2022 syksyllä. Kilpailutustilanne vaikutti Wellamossa henkilöstön pysyvyyteen ja uusien henkilöiden rekrytointihaasteeseen. Tämä näkyi

vajauksena etenkin lääkäriresurssien osalta ja heijastui Heinolan kaupungille vastaanottoaikojen riittämättömyytensä.

Tulevaisuuden tavoitteemme on myös vastata työkykyriskeihin kehittämällä toimintatapoja osaamisen johtamisesta kohti oppimisen johtamisen suuntaa ja luomalla yhteinen toimintamalli systemaattiseen osaamisen kehittämiseen. Tavoitetta varten Heinolassa alkaa keväällä 2023 osin Työsuojelurahaston rahoittama hanke nimeltä "Heinolan kaupungin henkilöstö työssä oppimisen edelläkävijöiksi". Hanke toteutetaan yhteistyössä Coronaria Terameri Oy:n kanssa.

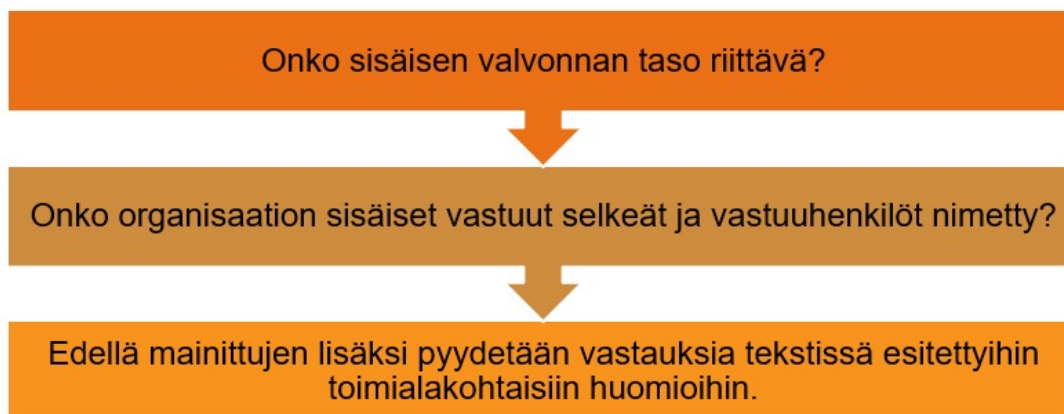

Mainoskuva, "Heinolasta versoa uutta".

11 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksensa Heinolan kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin vastaukset kaupunginhallitukselta ja lautakunnilta niin, että ne voidaan käsitellä valtuustossa lokakuun loppuun mennessä.

Huomiot joihin tarkastuslautakunta pyytää vastauksia hallitukselta ja lautakunnilta

Tilintarkastaja antoi 25.5.2022 tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2022. Tilintarkastaja esittää vuoden 2022 tilinpäätöksen hyväksymistä sekä vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tilikaudelta 2022. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen.

Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin koko henkilöstöä joustavuudesta ja aktiivisuudesta haasteellisena aikana.

Heinolassa 25.5.2022

Ville-Matti Kuusela
puheenjohtaja

Sanna Koponen
varapuheenjohtaja

Aira Seppälä

Pekka Kantanen

Jorma Peltonen